

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A kiabálók.

Budapest, december 17.

(K.) Azt szokás mondani, hogy akinél a király kihagyja a megszólításból az *ur* címzést, abban mindjárt fölébred a *szolga*. Akivel a király beszél, megvágatja az a *szavát*. S annyi bizonyos, hogy a király közelében nem igen szoktak duhajkodni. Miniszter, képviselő vagy delegátus: csak olyan megalázkodó szokott beszélni, mint aki az általános kihallgatások rendjén szorongatja kezében a maga kis kérvényét. Mert a trón közelében más a mérték. Férfias már az is, ami nem hizelgés, de szinte gorombaság, ami férfias. Nekünk magyaroknak egész sereg krónikás adománk van nyakas oligarchákról, akik még a király előtt se tettek lakatot a szájukra. De hogy krónikás adomákba kerültek, az bizonyítja esetük ritkaságát; Szilágyi Dezsőről fennmaradt, hogy egyszer a király dolgozó-szobájában türelmetlenül dobolt az ablakon. No a többi még dobolni se igen mert. S hogy a maiak hogyan beszélhetnek a királylyal, azt még a Budapesti Tudósító se szereti megírni. Elég baj, hogy megírja, mit felelt a király. Mert így kell megtudnunk, hogy a magyar delegáció tegnapi tisztelgése után az egyik delegátusként mit mondott a király. Azt mondta, leginkább az bántja uralkodói gondjaiban, hogy „a külföld a magyarországi eseményeket félreérti és félremagyarázza”. Hát ebből a királyi megjegyzésből világos, hogy a magyar delegátus még csak valami komoly akciónak se mondhatta a mi nemzeti küzdelmünket. S a királyi megjegyzésének elhallgatott első fele így szólhatott: „hiszen tudom én, hogy ez csak hecc volt, de bánt, hogy a külföld félreérti és félremagyarázza.” Már megtehetne volna a Budapesti Tudósító, hogy a király választát se adja ki.

Az embernek el kell szomorodnia, ha arról a másik, az osztrák cercleről kiadott félhivatalos tudósítást olvassa. Az osztrák cerclé alkalmával nemcsak a király szavai voltak nyomdafesték alá valók, ki kellett nyomtatni a Kramarz és Bianchini szavait is. Mit, szavait? Egész kis disszertációk voltak azok, dióhéjba szorítva. A cseh Kramarz, akinek csak annyit mondott a király, hogy a cseheknek nincs okuk elnyomásról panaszkodni, azt felelte, még a félhivatalos retortáján átszűrte közlés szerint is, hogy „felségedet hamisan informálják, mert egy hatmillió emberből álló népek, mely az állam és a dinasztia érdekében annyi áldozatot hozott és még csak a nemzeti egyenjogúságot se érthette el, van joga elnyomatásról panaszkodni!” A dalmát Bianchini pedig, aki a király élesen megleckéztetett, mondván, hogy „ön mindenütt csak lárházik”, röviden azt felelte az uralkodónak: „akinek nem fáj, az nem kiabál!” Ó, megírinyelni való goromba urak! Az egyik csak egy hatmilliónyi népre támaszkodhatik s mégis férfiasan kimondja az uralkodó előtt, hogy az államért és a dinasztiaért hozott áldozatok fejében a nemzeti egyenjogúságot követelni nem is jog, hanem elemi kötelesség. A másik pedig el hagyja surranni füle mellett a királyi dorgatóriumot és úgy igazolja magát, hogy szálló ígét terem minden elnyomott nép számára, midőn kimondja, hogy „akinek nem fáj, az nem kiabál!” Nem hat, de tizenkilencmilliónyi népre támaszkodik minden magyar Kramarz, hát mit deklamálhatott volna a mi delegációnk mindegyik tagja szemben a mi áldozatainkkal, amiket az államért és a dinasztiaért hoztunk? A magyar história háromszáz év óta nem is egyéb, mint a mi áldozataink egyszerű felsorolása. Klió Magyarországon nem

is történetet ír, hanem listába jegyzi az államért és dinasztiaért hozott áldozatainkat. Nem is néz már bennünket nemzetnek, hanem valami jótékony egyesületi nénikének. S aztán a dalmát Bianchini? Ó mondja, hogy akinek nem fáj, az nem kiabál! Hát mit mondhatnának akkor a mi embereink, akik igen jól tudják, hogy a magyar nemzetből a felforgató szándék távol áll s azért, hogy kiabál, még nem gondol forradalomra! Csak azért kiabál, mert fáj neki valami. Mert sok minden fáj neki.

De nem akarjuk egyedül a delegátusainkat vádolni. A viszonyokban is hiba van. A magyar nemzetnek akkor sem szabad kiabálnia, ha mindene fáj. El akarjuk ismerni, mert el kell ismernünk, hogy ha magyar delegátusok úgy mertek volna a királylyal beszélni, mint a cseh Kramarz, vagy a dalmát Bianchini, akkor őket is, a nemzetüket is forradalmárnak kiáltanák ki. Csak moccanni merjünk, kimondják rólunk, hogy veszélyeztetjük a kettős monarchia nagyhatalmi állását. Ha meg éppen a közös hadsereg nebánsvirág voltában akarunk kételkedni, akkor egyszerűen szentségtörők vagyunk. Nekünk nem úgy kell tűrünk, mintha társak volnánk, hanem úgy, mintha büntársak volnánk. Nekünk még a dualizmus becületes megvalósítását, a törvény szerint dukáló paritást sem szabad megsüregtünk, mert mindjárt lázadók és forradalmárok vagyunk. Velünk szemben, akik váltakozó körülmények között bebizonnyítottuk, hogy a közjogi kapcsolatból kibújni, a hatvanhetes kiegyezésen változtatni nem akarunk: gyanakodva féltik a nagyhatalmi állást, erőszakosan is óvják a hadsereg olyan közösségét, melyre áll az anekdota mondása, hogy *részben a másé, részben nem a miénk*. Mi hiába utalunk a közös egyetértéssel alkotott törvényekre, mert azt a választ kap-

TÁRCA

Az öreg földbirtokos.

☐ A Budapesti Napló eredeti tárcája. ☐
Írta: Krúdy Gyula.

Tél elején a nyírségi tájakon, a hangtalan vadmezőkön, a nedves, mocsáros lápokon és a bus, néma, sáros országutakon az lakik, amit vég nélkül való, vizasztalan szomorúságnak neveznek. A roskadt sirokkal telt, elhagyott régi temetők a vidámság tanyái ilyenkor a Nyírhez mértén. A buskomorság, amely a kis-crosz pusztaságoktól az ódon skót várkastélyokig Európában feltalálható, mind a Nyírbe költözött. A fekete mezők borusan nyulnak a messziségbe, a távoli nyírfasorban ködlovagok nyargalásznak és a fák panaszosan zizegnek, pedig szél sem jár a tájon... Amott, a lankáson, hol a csókák és a varjak álmosan repülnek közel a földhöz, két bánatos, piszkosszörű ökröske huz egy szekeret. Sehhol semmi élet a tájon. A vadász busan néz a szekérke után: ugyan ki jár itt ebben az időben? A kései ősz lomhán fekszik rá a vidékre. A dombok, megannyi szürkekabátos, ácsorgó vén koldusok, mogorván tünedeznek fel a távolban. Talán régi királyok alusznak e dombok mélyében, vagy csak kérdemésült vén katonák: de még az eporladt lábszáresontok is reumásan reszketnek ilyenkor és a pásztor nem gyujt pattogó rőzselángot a dombokon, hisz a pásztor is elbujdosott. A dombok pedig a ködvilágban mogorván húzódnak tova, mintha kivándorolni akarnának innen. De azért mégsem vándorolnak ki... Valahol a Tisza felé az eső esik. Csak úgy halkán, szemelgetve, mintha ő is ellustalna: meg-megáll, majd ismét megered. A

nagy fákon dideregvé hintáznak a csókák és egy piszkos kis komondor ugat az ut közepén. A vadász felsőhajt; kéményfüst is látszik, az enyészett országából való, komor fák mögött, ha csak a Bor-Biry János házának kéménye füstöl is, mégis kéményfüst az. S a vadász, egyebet nem tehetvén, barátságos tüzet keres Bor-Biry Jánosnál.

Az öreg földbirtokos valamikor jobb napokat látott. De ez nem jelenti azt, hogy talán a vármegyét zaklatná hivatal után, vagy talán a régi barátai, ismerősei életét akarná mindenáron biztosítani, mint sokan. Lehet, hogy a jobb napok nem jelentettek egyebet, mint egy új bekecsot, vagy fekete körszakállt a mostani deres, elvadult szakállszőrök helyett. Vagy ami legizgabb, egy friss, egészséges, mosolygó arc, lágy simogatósu Borbála asszonyt, aki most odakünn fekszik a luskos temetőben. Nem minden embernél jelent a tovaröppent mult idő eltékozolt aranybányákat. Az antik jellemeknél egy megholt jó feleség, egy régen szép farkasbunda, vagy csak egy vidám névnapori tör is képviselheti a gyönyörű multat. Az öreg földbirtokos pedig antik jellem volt.

Nem is volt egyéb soha egész életében, mint antik jellem. Éz volt az ambíciója. Némely ember szeretne követ lenni, a másik alispán, a harmadik az esküdti hivatalal álmodik; az öreg Bor-Biry még csak azon se busult, hogy egy szép napon már nem kapott meghívót a megyegyűlésekre, megmaradt továbbra is antik jellemnek.

A holdak lettek-e kisebbek, vagy a telek könyv zsugorodott össze: az öreg földbirtokos gazdasága lassan fogyott. Pedig nem mult el nap, hogy az öreg földbirtokos kezébe ne kapta volna görbe kis kampós botját és be ne járta volna gazdaságát. No nem az egészlet: annyira még se fogytat meg a holdak; de még ha megfogytak volna, akkor se járta volna be az egészlet. A

szomszédok azt mondták volna: „Bor-Biry keresztülstál a birtokán, mint más a szobán.” Bizonyára nagyot esorbított volna ez antik jellemén, amelyet még az ellenségei is elismertek.

Amíg Borbála asszony élt, addig még csak akadt ideje az öregnek a szomszédok látogatására is. Emerre is lakott egy régi pajtás, amarra egy két koma. Névnep, keresztelő alig mult el a környéken az antik jellem nélkül. Mikor már öreges lett, a felköszöntőit csudálkozva hallgatták. (Pedig csak egy szónoklata volt, amit hajdanában, régen, a vármegyegyűlésen elmondott. S az így kezdődött: „Virgil mondta, a deák költő...”) De amióta Borbála asszony meghalt, azóta az öreg nem járt sehová. Nem illet volna antik jelleméhez, hogy valaki azt mondhasse róla: Bor-Biry elhanyagolja a gazdaságát, dorbézólással tölti az idejét. Sorsát ő sem kerüli el. Tönkremegy, mint minden genry.

— Azt nem érik meg! — kiáltott fel ilyenkor az öreg, mintha valami láthatatlan beszélőnek felelne. — En nem voltam könnyelmű soha.

De hát a fátum — fátum. Megjövendöltetett, hogy ezen a vidéken mindenkinek el kell pusztulni, aki földbirtokon nyugtatja a lábát. A vén korhely Kengyelfi, aki már husz esztendeje arról panaszkodik, hogy elpusztultak a régi uriházak és tiz falut bejárhat az ember, amíg valahol ebédhez invitálják, szélében hirdeti az elméletét: „A föld megunta régi gazdáit szolgálani. De elég ideig szolgálta is. Némolyiket ezer esztendeig. Azért most új gazda szolgálatába szegődik. De a mostani gazda se neki megfelelő gazda. A föld ezzel sines megelégedve és maholnap elhagyja az új birtokosokat is. Rossz eseléd lett a föld. Váltottatja gazdáit. Talán száz esztendő is elmulik, míg megfelelő gazdára talál, akit aztán ismét sok századéven át szolgál...” Szép, szép, de hát ki hinné el ezt a vén korhelynek? Taposs a

juk: *tartsátok meg a törvényt, mi megtartjuk a hadsereget!* Miénk a törvény és a hallgass, az osztrákoké minden egyéb. Ha pedig panaszkodni merünk, akkor mind a tizenkilenc millió emberünket bedugják a néptörzs-rubrikába. Ellenben Kramar és Bianchini, nagyon helyesen és férfiasan, sarkára állhat a királylyal szemben és beszélhet úgy, hogy fittyet hány nagy hatalmi állásra, birodalmi egységre, magasabb érdekekre. Nekik szabad azt mondaniok, hogy az áldozatokért cserébe joguk van legalább is a panaszra és hogy akinek fáj, az kiabál. S ezért nem buvik mindjárt össze az a híres szindikátus, mely a dinasztát, a birodalmat és a hadsereget minden szellőtől is megóvni kötelességének tartja. Se Koerber, se Beck, se más nem siettett riadóztatni, pedig a világ négy végéről is öt másodperc alatt együtt volnának, ha magyar politikusok merének hasonló férfias hangon beszélni.

A viszonyokban is hiba van, kétségtelen. De éppen azért kell a viszonyokat megváltoztatni. Nem azt akarjuk ideálként odaállítani, hogy a magyar politikusok is úgy beszéljenek, mint Kramar vagy Bianchini. Ámbár hiszen nagyon elkene ma az olyan beszéd. Amit akarunk, az a viszonyoknak meglévő törvényeink alapján való kigyógyítása, hogy panaszra vagy erősebb hangra okunk se legyen. Van nekünk elég sok és elég jó törvényünk, csak azokat hajtsák végre becsületesen, ellelejtik a goromba szót még Lengyel Zoltán is. De ha azt látjuk, hogy csehek vagy dalmátok van bátorosága a király előtt úgy kiereszteni a hangját, mint csikósnak a karikását, a mi jómodoru magyarjaink pedig még akkor is szelidjamborok, mikor harmincöt esztendő múlt el s a magyar tiszték visszahelyezésére vonatkozó királyi rendelet sincs végrehajtva, hát átkozzuk az ilyen jómodort. Türelmes lehet a postán, aki pénzt remél, de nem tudja, küldte-e neki. De ha tudjuk, hogy a mi jogos követelésünket harmincöt esztendővel ezelőtt postára tették s még ma sem érkezett meg, hát akkor nincs annyi kóbor mennyyk, amennyivel azt a postát szívesen csapatjuk. Van nekünk türelmünk, talán egyébünk sincs. De határa is van. Harmincöt esztendőn keresztül vártuk és mindig vártuk, hogy valamikor csak testté válik, amit törvényekben biztosítottunk. A törvényekben mindig hittünk, ma is hinni

akarunk. Azt gondoltuk, hogy csak az emberekben van a hiba. De ha az emberek sorra váltották fel egymást, a helyzet pedig mégsem akar javulni, akkor a végén mégis csak kétkednünk kellene a törvényekben. Idáig pedig nem kellene feszíteni türelmünk hurját. Ne akarják, hogy magában a hatvanhetes törvényben kezdjünk kétkedni. Mert az még csak megjárja, ha Kramar és Bianchini beszél férfiasan, de baj talán lenni belőle, ha a magyar ember is megtalálja a hangját. Mikor a magyar ember úgy érzi, hogy fájdalma már el se viselhető, akkor a Bianchini mondása úgy változik meg, hogy a magyar kiabál, de az másnak fáj.

BELFÖLD

Az olasz szerződés. Az Olaszországgal való kereskedelmi szerződés dolga nagy gondot okoz mind a két félnek. Azok a hírek, amelyek a tárgyalások megfenekléséről szólnak, ugylátszik, tulzattak voltak, mert még sem itt, sem ott nem mondták le a megegyezés reményéről, de a nehézségek mindenesetre igen nagyok, amit egyrészt az alkudozások megakadása, másrészt az is bizonyít, hogy az olasz kormány máris intézkedéseket tervez arra az eshetőségre, ha a szerződés nem volna megköthető. Ma délelőtt 11 órakor közös miniszteri értekezlet volt Bécsben, a külügyminisztérium épületében. A konferencián résztvettek: gróf *Goluchowski* közös külügyminiszter, gróf *Tisza* magyar és *Koerber* osztrák miniszterelnök, *Hieronymi* és *Tallian* magyar, báró *Call* és *Giovanelli* osztrák kereskedelemügyi és földmivvelésügyi miniszterek, báró *Andreászky* István államtitkár, *Rössler* osztrák földmivvelésügyi osztályfőnök, *Biró* és *Ottlyk* miniszteri tanácsosok, továbbá *Mihailovits* és *Suttera* osztrák szakreferensek. A tanácskozás tárgya az olasz kormánynak az az előterjesztése volt, hogy állapítsanak meg egy hat hétre terjedő úgynevezett *kisegítő időszakot*, amely alatt azután tovább tárgyalhatnák a kereskedelmi szerződést. Az Olaszországgal való tárgyalásokra kiküldött osztrák és magyar delegáltak tudvalegleg tegnap visszaérkeztek. A magyar delegáltak még az éj folyamán tanácskoztak Hieronymi és Tallian miniszterekkel, s úgy ök, mint osztrák kollegáik, új utasításokkal ellátva, ma este utaznak ismét Rómába, hogy folytassák a tárgyalásokat.

Rómából azt jelentik, hogy arra az esetre, ha a kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalások nem sikerülnek, a király *dekrétumot fog kibocsátani*, amelylyel az Ausztria-Magyarországból behozandó fa tomajának vámját 15 irában, a ló vámját darabonként 100 irában állapítja meg. A de-

krétum, amely azonkívül megszabja a többi árucikk vámját is, 1904 január 1-én lépne életbe és februárban törvényjavaslat alakjában a parlament elé terjesztetnék.

Titoni olasz külügyminiszter ma terjesztette be a képviselőházban azt a törvényjavaslatot, amely a kormányt felhatalmazza az Ausztria-Magyarországgal való ideiglenes kereskedelmi egyezség megkötésére.

A római *Tribuna* jelenti Bécsből: Az osztrák-magyar megbízottaknak Rómából való elutazását általában annak jelöl magyarazzák, hogy az ideiglenes kereskedelmi egyezmény megkötését célzó tárgyalások esetleg megszakíthatnak. A felhivatalos körök a helyzetet nehézként tartják, de a pesszimiztikus hangulatot alaptalannak mondják. Azt hiszik, hogy mindkét részről való jóakarattal a nehézségeket le lehet győzni. A megbízottak éppen e célból tértek vissza Bécsbe. A lap hozzátéti, hogy irányadó forrásból vett értesülések megerősítik e nézetek helyességét. Az osztrák megbízottak csakugyan azért utaztak Bécsbe, hogy a tárgyalások állásáról jelentést tegyenek és a borvámzáradék eltörléséért adandó kompenzációk kérdésének megoldására további instrukciókat kérjenek. Mihelyt a megbízottak visszatérnek Rómába, a most sürgőséggel felbeszélített tárgyalásokat folytatni fogják.

A helyzet. A rövid szünet után holnap újra összejár a képviselőház, még pedig nem úgy, amint az eredeti megállapodás volt, formális ülésre, hanem rendes, napirend szerint való tanácskozásra. Előrelátható, hogy a holnapi ülésnek az obstruáló ellenék delegációk gravámenjei fogják a főtémáját szolgáltatni. Hir szerint az szándékoznak ugyanis teszegetni, hogy *Ptreich* hadügyminiszter nem nyilatkozott a delegációban a katonai reformokról, ámbár elismerik, hogy beszédében nem volt semmi bántó, nem volt semmi olyan, ami pozitív panaszra adna okot. Koncedálják, hogy a hadügyminiszter tán csak az osztrákokra való tekintettel kerülte a reformok kérdését, de ez nem elég ok arra, hogy mellőzzenek egy alkalmat, amely az agyonbeszélést segíti. A szabad-elvűpárt körében viszont igen kedvezően ítélik meg a közös hadügyminiszter kijelentéseit s különösen azt a részleket, amelyben az *ellentétek kiegyenlítésének* lehetőségét említette, amiben világos célzást látnak a katonai reformokra. *Ptreich* előreláthatólag a delegáció januári ülésének folyamán fog érdemlegesen nyilatkozni, s reménylik, hogy ez a nyilatkozat kielégítő lesz és leszerelésre fogja bírni az obstrukciót. Amiben hogy mennyi az optimizmus, az majd később válik meg.

A horvát országgyűlés. Zágrábról táviratozzák: Az országgyűlés ma dr. *Frank* képviselőnek az esküdtészek fellüggésztésének megszüntetésére vonatkozó indítványát, miután azt az ellenék kelőleg

földre és azt hiszed, szilárdan állsz rajta: míg egyszerre megmozdul és kisiklik lábaid alól.

Az öreg Bor-Biry se hitt a vén Kengyelffinek. Vagy talán éppen azért vigyázott egy kis földbirtokára, mert hiit neki?

Ha a földbirtok aranyóra volna, meg lehetne őrizni; ha asszony volna, lehetne rá vigyázni: de a földbirtok még az asszonynál is csalább. Az öreg földbirtokos évről-évre látja, tapasztalja, hogy fogy, fogy a gazdasága. Hová lesz? A jó ég tudná. Itt elesip belőle a Tisza. De már ugyan kinek jutna észbe haragudni a Tiszára? Hisz a Tisza tán már akkor is itt volt, amikor az első Bor-Biry nyílvősséll mérte ki birtokát. (A Nyír-ségen a kanászok is már a honfoglalókkal jöttek ide — a legenda szerint.) Aztán az állatok közt mindenféle betegségek támadnak, amiről még az öregemberek se hallottak. Pedig ugyan miről ne hallottak volna az öregemberek? A nép se az, aki azelőtt volt. A paraszt felesel az ural, és az a büszkesége, hogy nem is paraszt, aki nem cueillista. Az ördög tudná, micsoda új nyavalya ütött bele a népbe. Erre se emlékeznek az öregemberek. És aztán az a sok pióca-bank, takarékpénztár, amelyik a bűrtől lenyuzza a szegény földbirtokosnak! Hej, elmúltak a boldog szép idők. Már nem a zsidó adja többé a kölcsönpénzt, hanem a bank! (Hogy silyedne el valamennyi!) S így pusztul, vész a gazdaság, habár semmi látható oka nincs. Pedig, hogy antikijellemű bizonyítsa az öreg, már ki se mer mozdulni a gazdaságból. Vigyázni kell a házra, a háztájra ...

(A vadász, aki a kályha mellett a csizmáit szárította, busan blóintott az öreg Bor-Biry felé. Később vette tarisznyáját, puskáját és továbbvándorolt a bus télidőben a nedves, néma tájon, honnan csak elvélve emelkedett fel egy-egy álmos varju.)

Az öreg földbirtokos pedig már nem soká vigyázott a kis gazdaságra.

Még az antik jellemeknek is vannak fogyatékoságai. Az öreg Bor-Birynek az volt a fogyatékosága, hogy nem tudott kibékülni a világgal. A birtokot megőrizte volna a fiának, aki valahol Pesten technikuskodott, már csak azért is megőrizte volna, hogy tanubizonyosságot tegyen antik jelleméről, de közbejött e világrend felfordulása.

A világrend felfordulása pedig úgy kezdődött, hogy a parasztok, akik addig vonakodva, mogorván fogták az eke szarvát, egyszerre morogni kezdtek. A csendőrlégények, akik feltöztött szuronyonl járták a falvakat, öklökkel fenyegettek a házakból. Ejjel titkos gyűlések voltak a szérus-terekben.

— Megbolondultatok? — kiabált az öreg Bor-Biry, ha paraszttal találkozott.

A paraszt vállat vont és továbbment. Mégis igaz volt annak a korhely Kengyelffinek: új idők jönnek.

Az öreg földbirtokosnak szakálla durvább, deresebb lett, már a csizmáját is csak nehéz sőhajtásokkal huzta fel reggelenkint, a kis kampós bot pedig sürgősen kopogott a kis földbirtok körül: mint egy őrtállónak a fegyvere. Nem a bankoktól kellett már félni a földet, hanem a parasztoktól.

Az az éjszakai morgás, amelyet az öreg földbirtokos gyakran hallgatott álmatlan éjszakákon, mindig erősbödött a szérus-terek felől. A csendőrlégények néha ok nélkül kilöttek fegyvereiket egy szálló madárra vagy egy korhadt fatörzsbe. A fegyverdörgés végigmorajlott a falvakon. A parasztok sunyin lehajtották a fejüket, de a kalap alól mogorván meredt ki a szemük. A szérus-terek egy egyszerű elesőndesedtek. Az öreg földbirtokos hosszú levelet irt aznap a fiának: „még se mernek kikötni a hatalommal“.

De másnap, szép vasárnap délelőtt, nagy zajgás hallatszott a falu felől. A parasztok nagy csoportban jöttek az udvarház felé, az asszonyok

szorosán a férfiak mellett lépkedtek. Az öreg földbirtokos az ámbituson pipázott éppen. A györki bíró jött legelő.

Igy szólt a bíró az öreg földbirtokoshoz: — Tekintetes ur, felosztjuk a földeket. Mindeniknek jusszon belőle. A paraszt is éppen ugy szereti a földet, mint az ur. Hány holdja van a tekintetes urnak?

Az öreg Bor-Biry kezéből kiesett az ezüst-kupakos tajték-pipa. A györki bíró szilajul nézett körül:

— Ugyis tudjuk, ha nem mondja. . . Ne féljen a tekintetes ur. Önnek is marad valami a földjeiből.

A parasztok nagy zajgással töltötték meg az udvart. Bot, vasvilla volt mindegyiknél.

Az öreg földbirtokos elsápadt:

— Dóza György óta nem történt ilyesmi.

— A szabadeszmék idejét éljük, — felelt komoran a bíró. . . Menjünk, emberek.

A parasztok nagy zajgással tódultak a bíró után és mentek faluról-falura.

Estére már piros volt az ég mind a négy sarkán. Kastélyok, uriházak égtek ott, a falvakban pedig fegyverropogás hirdette a szabadeszmék napját.

. . . Az öreg Bor-Biry még azon az éjszakán elhagyta a házat és házatáját, amelyre egy antik jellem szívósságával vigyázott. Pestre költözött a fiához és a kis jözzsefvárosi kocsmákban, hol egyetlen szónoklatát áhitattal hallgatják, a vadász feltalálja őt és emlékezteti multjára, kidüllesztí a mellét:

— Öcsém, magam is demokráta vagyok. A földbirtok a parasztnak való. Mi másképpen hódítjuk meg az országot.

A vadász elgondolkodik és nem tud eligazodni az öreg földbirtokoson. De annyit érez és tud: így változik minden a világon, még az antik jellem is.

támogatta, az igazságügyi bizottsághoz utasította. *Vranics képviselő tervezetét a helynyelv-törvényre vonatkozólag egyhangyán elfogadták és a belügyi bizottsághoz tették át.* Napirendre térve, megválasztották a regnikoláris bizottság két tagját és vita nélkül elfogadták az országos alakot költségvetését. Holnap az indemnitást tárgyalják.

A kormány üdvözlése. *Trencsén, Beszterce-Naszód és Csanád vármegyék ma tartott közgyűlésükön elhatározták, hogy a Tisza-kormányt megalakulása alkalmával hazafias támogatásuk biztosítása mellett üdvözlők.*

A magyar delegáció.

Budapest, december 17.

A magyar delegáció ma tartotta meg plenáris ülését és háromórai vita után Ugron Gábor és Okolicsányi László szavazatai ellenében megadta a kért felhatalmazást a közös kormánynak.

Ugron és elvtársai ezúttal is kiterjeszkedtek a magyar hadsereg kérdésére, míg a vita másik három szónoka, Hodossy, gróf Keglevich István és a néppárti gróf Wilczek csak azt bizonyították, hogy a delegációnak joga van megadni a költségvetési indemnitást. Vasárnapra, feltételeesen, még egy ülés lesz a delegációnak, a határozati javaslat végleges elfogadása végett.

A magyar delegáció ma délután három órakor Széll Kálmán elnöklele alatt ülést tartott, melynek napirendjére az egyesült négyes albizottságnak az indemnitásra vonatkozó jelentése volt kitűzve.

Az ülés megnyitása után Ugron Gábor kifogásolja, hogy a jegyzőkönyvnek azon része, mely az ülések a korelnök és korjegyző működése alatt lefolyt részét tünteti föl, nincs külön hitelesítve és kéri, hogy ez külön hitelesítéssel, még pedig a korelnök és korjegyző által. Ezzel szemben Münnich Aurél és Széll Kálmán elnök utal arra, hogy eddig a jegyzőkönyv mindig egységesen volt szerkesztve. Erre az ülés jegyzőkönyve változatlanul hitelesítettik.

Elnök jelenti, hogy a külügyminiszter a külügyi albizottságban tegnap szövegeket elküldött és hogy már intézkedett ennek kinyomtatása és szétosztása iránt.

Ugron Gábor következő indítványt terjeszt elő, hogy a maga, mint Okolicsányi László nevében: „A közös hadsereg részére éveken át a rendes és rendkívüli költségvetés terhére mint hadi készlet, fegyver, lő- és más gégyverek, töltények és lövegek, felszerelt tárgyak szállítási eszközök, gabona, takarmány, konzervek stb. szerzették be. Indítványozzuk, hogy hivassék fel a hadügyminiszter, hogy ezen készletekről, raktározási helyükről megfelelő részletessel kimutatásokat terjesszen elő és a kimutatásokat akként legyenek szerkesztve, hogy az országos bizottság által a helyszínen megejtendő mennyiségi és minőségi vizsgálatnak alapul szolgálhassanak.”

Elnök: Az indítvány ki fog nyomtatni, az országos bizottság tagjai közt szét fog osztatni és a legközelebbi érdelemes, esetleg a legelső formális ülésen fog tárgyalatni.

Münnich Aurél jelenti, hogy a négy egyesült albizottság az indemnitásra vonatkozó előterjesztést letárgyalta és bemutatja az erre vonatkozó jelentést.

Elnök bejelenti, hogy a jelentést tegnap rövid uton átvette és gondoskodott annak kinyomtatásáról és szétosztásáról.

Miklós Ödön indítványozza, hogy a jelentés tárgyalása sürgősen nyilvánítható és hogy az azzal meg is kezdessék.

Ugron Gábor: Nem ellenzi a sürgősség kimondását de csak azon feltétel alatt, hogy vételessék a jegyzőkönyvbe, hogy ebből az esetből precedens nem vonható.

Széll Kálmán elnök azt hiszi, hogy a sürgősségi indítvány természetesen maga olyan, hogy az kivételes intézkedés és mint minden kivételes intézkedés azzal a jelleggel bír, hogy precedens nem alkothat.

Gróf Tisza István miniszterelnök megjegyzi, hogy hasonló eset már többször fordult elő. Hivatkozik az 1899 december 27-iki precedensre, mikor délután három órakor jött össze a delegáció, akkor terjesztették be a közös kormánynak indemnitást kérő javaslatát, négy órakor tárgyalta azt a négy egyesült albizottság és öt órakor következett a delegációnak plenáris ülése, amely kimondván a sürgősséget, azonnal tárgyalta és el is fogadta az indemnitásra vonatkozó javaslatot. Különben az indemnitási javaslat természeténél fogva olyan, hogy annak tartama semmiféle bővebb megvizsgálást és meglátást nem igényel, azzal pedig mindenki tisztában lehet, hogy hajlandó-e azt elfogadni vagy sem?

Erre az országos bizottság a sürgősséget kimondván, következtet a jelentés tárgya alá.

Münnich Aurél előadja: A közös miniszterium az országos bizottság elé terjesztette az évi költségvetési előirányzatot. Mielővele azonban a politikai viszonyokat, azon konkluzióra jutunk, hogy majdnem teljes lehetetlen ezen költségvetésnek még ezen évben való letárgyalása és különben is Budapestben olyan sürgős tárgyalások folynak, amelyek megakadályozták azt, hogy az országos bizottság most foltovan tárgyalja a költségvetést. Erre való tekintettel a közös minisz-

terium kéri a kéthónapos idemnitást. A következő határozati javaslatot ajánlja elölgadásra: A közös miniszterium felhatalmazatik, hogy a közös kiadásokat az 1904. évi január hó 1-jétől február hó 29-éig terjedő időszak alatt az 1903. évre megszavazott rendes szükséglet és az ugyanezen évre a Boszniában és Hercegovinában, valamint a Lim területén lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek részére engedélyezett rendkívüli szükséglet arányában folyóvá tehesse. Ezen kiadások az 1903. évre megszavazandó költségvetés számszerinti keretében lesznek beillesztendők. Ezt nem prejudikál az 1904. évi költségvetés megállapításának sem egészen, sem pedig az egyes célok és tételekre nézve. A magyar korona országaira, illetőleg a birodalmi tanácsban képviselt királyságokra és országokra eső részeszők egy törvényesen megállapított kvótáarány szerint lesznek kiszámítandók.”

Okolicsányi László kifejezést ad azon meggyőződésének, hogy az indemnitás megszavazására az országos bizottságnak egyáltalában nincs hatásköre. A közös kormány azzal indokolta az indemnitást hogy nincs idő arra, hogy az 1904. évi költségvetést a jelen év végéig letárgyalhassuk. A tulajdonképpeni ok abban rejlik, hogy a törvényhozás 1903-ra sőt 1904-re sem alkotta meg a költségvetési törvényt, sőt nem adott felhatalmazást sem. Ez az oka annak, hogy a közös kormány ezt a határozatot provokálni kénytelen. Azt hiszi, hogy helyén való, hogy a magyar parlament helyzetét a közös kormány is megérezze. A magyar parlamenti helyzet annak olytán állott elő, hogy a közös kormánynak egyik tagja, a hadügyminiszter, Magyarországgal szemben oly kívánalmakkal lépett fel, amelyek a teherviselés szempontjából elvileg lehetetlenek, másfelől pedig az ország szempontjából szükségesek. Örömmelragadja meg az alkalmat, hogy a közös hadügyminiszterrel közvetlenül kérdezze meg, hogy mikor az 1902. költségvetés delegációnális tárgyalásai letolytak s az előbbi hadügyminiszter jelezte, hogy létszámemelésre lesz szükség és pedig nem több, mint öt-hatezer emberre, miért lépett fel mégis most oly követeléssel, hogy a két állammal 21.700 főből álló többletet kellett volna megszavaznia. Vagy nem volt előrelátás a hadügyi kormányban, vagy pedig indokolatlan volt a követelés. Ezen létszámemelési követeléssel azonban már beledobták a csóvát a magyar nemzet közé. Majd azt javasolja, hogy a hadsereg még ma sem felel meg az 1867. XII. törvényekkelben lefektetett elveknek. A hadseregnek legsürgősebb feladata, hogy magyarrá legyen szellemben és érzelmeiben és egygyé legyen azzal a magyar nemzettel, amelyből asszentalódik. Minthogy erre nézve eddig törekvést, sőt még hajlandóságot sem lát a közös kormányban, és minthogy a határozati javaslat is a kormány iránt való bizonyos bizalmi nyilatkozatot involvál a határozati javaslatot nem fogadja el.

Gróf Wilczek Frigyes: Tény az, hogy az országos bizottságnak joga van a hozzá utasított javaslatokat elfogadni vagy visszautasítani; tény az is, hogy az indemnitást nem szavazása nagy veszélyeket rejt magában, különösen oly időben, minő a mostani, amikor az indemnitásnak meg nem szavazása esetében ex-lex-állapot állna be. Oly part, mely radikális elveket követ, olyan végső eszközöket magáéva tehet, de minden olyan politikus, aki nem utópia után indul, az ilyen eszközökből csak a végső szükség esetében nyúl. Minthogy pedig a jelen esetben ilyen végső esetét szőlo nem látja fennforogni, a javaslatot elfogadja.

Hodossy Imre közjogi érvekkel bizonyítja, hogy a közös kormánynak a meghatalmazást arra, hogy bizonyos összegeket a közös kiadások fedezésére igénybe vehessen és a magyar kincstártól kaphasson, csak ez a bizottság adhatja meg. Ha ez megvan, akkor van csak a közös kormánynak jogosultsága arra, hogy odaforadjon a magyar kormányhoz és azt mondja: Magyarország kormánya! A magyar országos bizottság ezt nekem megszavazta, most töled igénybe veszem ezt az összeget! — ekkor van a magyar kormány abban a helyzetben, ekkor van jogosítva — máskülönbén nincsen — és ekkor jogosítva van arra, hogy odalépjen a magyar országgyűlés elé és azt mondja: a közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottság teljesítette a maga teendőjét, felhatalmazta a közös kormánynak arra, hogy ezeket és ezeket az összegeket igénybe vehesse, én tehát a megfelelő összeget a budgetbe beállítom és kérem magam felhatalmaztatni, nem hogy ezekre és ezekre a célokra fordíthassam ezeket az összegeket, nem arra, hogy a fizetéseket teljesíthetem, hanem arra, hogy azt a pénzt a magyar kincstártól átvehessem a közös kormányhoz, hogy azután a közös kormánnyal fordíthassa ezt az összeget arra, amire azt a bizottság megszavazta. Ebből következik, hogy a közös kormány jogosítva van ugy eljárni, ahogy eljárt és hogy helyesen cselekedett. Hogy ez így van, hivatkozik egy tekintélyes taura, aki közjogunknak egyik alapos ismerője. Midőn az 1897-iki felhatalmazási körös tárgyalatott, a magyar kormánynak meg volt az indemnitás és mégis a közös kormány idejött az országos bizottság elé és kérte, hogy neki itt adassék arra a felhatalmazás, hogy igénybe vehesse ezeket az eszközöket, s ekkor Ugron Gábor a következőket mondotta: T. országos bizottság! Belátom, hogy azon indemnitás, felhatalmazás, melyet a magyar országgyűlés megszavazott a magyar kormány részére, jogot ad a magyar kormánynak arra, hogy folyósítsa azon összegeket, amelyek a múlt évben a közös költségek fedezésére a magyar költségvetésben bennőglattak. De másfelől azt is látom, hogy a közös pénzügyminiszternek eddig nincsen felhatalmazása arra, hogy azon összegeket átvegye és rendeltetésük céljára fordítsa. Ezért az indemnitásnak a szükségességét elismerem.” (Derült-

ség. Folytatólag olvassa.) „De az indemnitás megadása bízalommal alapszik, én pedig a közös kormánnyal bízalommal nem viselkedem.”

Ugron Gábor: Egy szóval sem mondom mást ma. Hodossy Imre: Ugron tehát azt mondta akkor, hogy abból, hogy az egyik kormány kap indemnitást, nem következik, hogy az az indemnitás ennek a kormánynak is szól. Ennek a kormánynak nem adhat más indemnitást, mint a bizottság. A másik kormánynak adhat a magyar országgyűlés, de ez a kormánynak fordulhat a magyar országgyűléshez és nem hivatkozhatik a magyar országgyűlés részéről a magyar kormánynak adott indemnitásra. Ebből magának semmiféle felhatalmazást nem dedukálhat. Ezt helyesen mondotta akkor Ugron és azért csakis bízalom és nem kompetencia, nem hatáskör hiányából, nem fogadta el a javaslatot. Mindezekből szóló azt a következtetést vonja, hogy a javaslat nem akarja az országos bizottság hatáskörét kiszélesíteni és nagyobbá tenni, mint a milyen. Ha a közös kormánynak felhatalmazzuk arra, hogy igénybe vegye ezeket az összegeket, az semmiképp sem prejudikál annak, hogy a magyar országgyűlés, ha akarja budgetjében megszavazza, ha nem akarja, ne szavazza meg az összegeket. Az utolsó és döntő szó mindig azé. Miután nincs oka bizalmatlansággal viseltetni a közös kormánnyal iránt, a felhatalmazást megszavazza. (Lélek helyeslsz.)

Ugron Gábor: Hodossy Imre előadásának a végén nagyon jókedvű lett a bizottság. Jó kedvének csak egy hiányossága van. Ha ő az ellenkezőjét állította volna tegnap vagy ma, vagy tegnapelőtt annak, amit évekel ezeótt mondott, akkor ennek a vigságnak meg volna az értelme. De ő az ellenkezőt nem állította. A különbség az akkori és a mostani helyzet között az, hogy akkor a magyar országgyűlés megszavazta a magyar kormánynak a költségvetési felhatalmazást, most pedig ilyen költségvetési felhatalmazás még a folyó évre sincs megszavazva, nemhogy a jövő évre lenne. Ez a közös hadügyminiszterium által kért indemnitás akkor teljesen jögalopot nyert és annak a fedezésére feljogosított nyert akkor a magyar kormány, mert az indemnitásnak az a fokozatossága, hogy először a pénztörzs felett rendelkező magyar kormány kapta meg az indemnitást, azután meg a közös kormánnyal kért felhatalmazást, logikai természetesen egymásután képezett. Most ez a természetes egymásután meg van zavarva és így ne csodálkozzék a bizottság, ha a felgöcsökben eltérések mutatkoznak. A szőnyegen lévő törvényjavaslat megszavazása ellen emel szót, mert bízalommal a közös kormánnyal iránt nem viseltetik. Tapasztalja, hogy évek hosszú sora óta azok a létszámegyek és rendelkezési hiányok, amelyek a közös kormánnyal körében fennállanak, ma is fennállanak arra nézve is, hogy a közös kormánnyal hivatalnokainak nincsen saját szabályzata, az összes hivatalnoki státusz szabályozása az osztrák törvények alapján történik, számos belső adminisztratív intézkedés nem azon törvény szerint intéztetik el, melyet a két országgyűlés megehozott. hanem szürrogatunként mint provizórium, évtizedek óta az osztrák törvények használatnak fel. Nem bízhatik a közös kormánnyal, mert Bosznia és Hercegovina kormányzatában azt látja, hogy ott a germanizáció érdekében erős propaganda folytatatik és világos az a célzat, hogy azon országgyűlés, amelyhez a germán világnak soha semmi köze nem volt, amely Magyarországnak képezte egyik tartományát, adminisztratív uton szépen, csendesen német-szláv provinciává alakították át. Nem bízik a közös kormánnyal a hadsereg vezetését illetőleg azért, mert a hadsereg szelleme, a hadsereg intézményeinek megalakítása azt árulják el, hogy a magyar nemzet fainak a hadseregben való részvételét folytonosan gátolni, kisebbiteni akarják. Ez ióként az által elő, hogy megtiltják, hogy a tiszték más nyelvet használjanak, mint a német nyelvet, még a magánérintkezésben is, és még Magyarország városaiban is a magyar tiszték nyilvános helyeken németül beszélnek.

Nem jöndulatul hízélgések kellene akkor, amikor pénz kértnek tőlünk, hanem konzekvens, határozott és világos elismerése annak, hogy Magyarország a két állam egyike, hogy a magyar állam a maga egysége szervezésében hadi tekintetben is sokkal előrévetőbb, tehát jobban és még határozottabban figyelembe vehető. Magyarországnak az uralkodóház birtokaihoz való tartozása az uralkodóházra nézve a létnek feltételét képezi, létfeltételt képező állammal pedig sokkal nagyobb nyulval, sokkal nagyobb nyomattékkal kell bírnia. A katonai kormánynak nincsen tekintettel arra, hogy a két állammal különböző természetű, lényegét a maga alkotásában és szervezésében figyelemmel kísérrje, nincsen tekintettel arra, hogy a katonai szolgálattól elszakított magyar ijtuság kívánkozzék a hadseregben szöglálni és ott a maga szellemi és fizikai képességét érvényesíteni. Legyen meggyőződve az országos bizottság, hogy a magyar fajnak a katonai szolgálattól való kizűszöbölése megakadályozása annak, hogy magasabb fejlettséghez jusszon az a századok óta folyó rendszer, amelyet Zrínyi Miklós a költő is felpanaszolt katonai munkájában.

Ha látja ez a faj, amely az ural-altáji fajnak legnemesebb tulajdonságait, szellemi tehetségeinek egész összeszedt birja, hogy ő csak alantas szolgálatra van kárhoztatva és hogy lehetetlenné teszük neki, hogy magasabb szellemi és értelmi képességét kifejleszthesse: akkor az ő büszkesége, amelyet Keletről hozott, nem engedi meg, hogy ő ott szolgál, alárendelt legyen érdemei ellenére, ahol neki urnak, parancsolóknak, vezérnek kell lennie.

Figyelemzetet szönek arra, hogy nem a felületes sietség nem a feltétlen szolgálalkészség, nem a meg gondolatlan elhamarkodás, hanem a férfias és hatá-

Szájpadlás nélküli amerikai műfogak!!

Főfőlegessé teszük az inylemez használatát. — A szájból kivenni nem kell, nem is lehet Egy óra idő alatt tökéletesen lehet vele beszélni és rágni. — **10 ÉVI JÓTÁLLÁS.** — egyedüli specialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében. **BARNA J.** Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 26. sz.

rozott meggyőződés kell, hogy a bizottságot vezesse; mi a munkánkat akkor is teljesítjük, amikor annak nemcsak kellemes oldala van, hanem amidőn az csak fáradság és nem hoz semmi dícséretet és dicsőséget. Kötelessége a bizottság tagjainak, hogy azon kérdések felett, amelyek itt szünyegesen vannak, el ne hallgassák véleményüket, hanem azokat itten világosan és nyíltan fejezzék ki. Ha ebben a bizottságban 35 esztendő óta mindig hallották volna a magyar nemzetnek erőyes felszólalását, feljajdulását, ha ezt nyomban követte volna a nemzetnek erőyes elhatározása, nem pediglen puha meghátrálása és sietsége, akkor már az ország nem tespedne ezen 67 óta megosontodott állapotok nyúgeiben és bilincseiben. Ez a hadsereg, amely csak egyeknek bírja a tetszését — legyenek ezek családok, vagy legyenek osztályok — soha azt az eredményt felmutatni nem tudja, mint az a hadsereg, amelynek lépteit, midőn megindul a harctér felé, milliók és milliók imája kíséri s amelynek győzelme milliók okoz örömet, veresége pedig milliók ajkán váit ki jajkiáltásokat.

A hadsereg kérdése reánk nézve elérkezett a válság pontjához, mert meg akarjuk mutatni az uralkodónak, hogy bennünk a legnemesebb katonai tulajdonságok élnek, azt rendelkezésére tudjuk bocsátani az uralkodóháznak, csak nyújtson módot és alkalmat arra, hogy egy, évszázadok óta a katonai szolgálat tekintetében elhanyagolt és elnyomott nemzet a maga katonai képességét újból felvirágoztathassa.

Szükség lesz erre az erős és a népek milliói által támogatott hadsereg, hogyha azon külügyi politika, amelyről tegnap egy expozé hallottunk, határozottabb, bátrabb és nagyobb szabású lesz.

Bírálja azután a külügyi expozé. Örvend annak, hogy Oroszországgal barátságosabb viszonyaink vannak, annak örvendünk kell, de azt tartja, hogy azért kell óvatossággal kell lennünk. Nekünk a Balkánon feladatunk csak az lehet, hogy a népeknek ott szabad fejlődését biztosítsunk, magunknak, saját katonai pozícióknak olyan állást szerezzünk, amely által a Balkán felszínét kereskedelmileg kihasználhassuk és politikailag uralj lehesünk. A legnagyobb örömmel venné tudomásul a külügyi előterjesztések azon pontját, amely Németországról szól. Azt a mozgalmat azonban nem fogadhatja megnyugvással és bizalommal, amelyet az osztrák katolikus-ság ellen a német birodalomban szerveznek, onnan vezetnek, pénzrel ellátanak nem azért, mert azoknak a férfiaknak vallási meggyőződése változott, mert ahhoz semmi közünk; hanem azért, mert egy nagy birodalom felbomlását eszközül azt a külföldi módszert kezdik használni, hogy vallási szervezetekbe rejtik el a politikai propagandát és avva egy kereskedelmi és egy politikai válságot igyekeznek előidézni. Ez azt mutatja, hogy Németországban fennáll az a törekvés, amely az osztrák-magyar birodalmat megbontani, felrobantani szándékozik és azt nagy ügyességgel és ravaszsággal készíti elő. A német birodalom vezető férfiak ellogta a világhatalmi gondolat. A nagyméretű törekvéseknek az az a célja, hogy a Középtengerhez jussanak. Ha azt akarjuk, hogy raitunk át ne törjön e nagyhatalom katonai ereje, akkor lehetetlen, hogy német szállom és németnyelvű hadseregünk legyen. Ennek egyensulya csak egy magyar hadsereg lehet. Ez az oka annak, hogy mi nemcsak az uralkodóház birtokának megvédése, hanem a magyar nemzet fennmarlása érdekében is oly szívóssággal ragaszkodunk a magyar hadsereg szervezéséhez és fejlesztéséhez, mert az idő most már elkövetkezett és minden es-tendő, amelyet elmulasztunk, amely a veszélyt közelebb hozza, egyszerűsind a lehetőséget is ó oszkentti arra, hogy mi szervezkedéshez tudjunk jutni. Ezen elvek és nézetek vezetik szót a közös kormány költségeinek és az indemításnak megbrá-lásánál is. A felhatalmazást a közös kormányának az eddigi rendszer folytatására nem adja meg.

Jekelfalussy Lajos altábornagy: Az országos bizottságnak előttem szót két tagja tudomásul vette tegnap a hadügyminiszter ur ó nagyméltóságának azt a loyális kijelentését, hogy teljes objektivitással minden irányban igyekezni fog, hogy az országos bizottság minden egyes tagja a kívánalmainak eleget tegyen. Mindennek dacára, talán egy kissé bővebben, de azért ugyanazon kitöréseket, nézeteket és támadásokat hallottam ma. Ezért engedelmel kérek, hogy ezekre néhány szóval reflektáljak.

A vádlottak padjára lett ültetve a hadügyminiszter ur a nélkül, hogy meghallgatták volna. Ó tegnap a leghatározottabban nyilatkozatot tett aziránt, hogy felvilágosítást fog adni minden kérdésre és a legnagyobb loyálissal fogja keresni azt a határ-vonalat, ahol a naprenden lévő kérdésekre vonatkozólag az ellentétes nézetek találkoznak. Itéletet kapott már ma is a nélkül, hogy meg lett volna hallgatva. Bocsánatot kérek az előttem szolt két országos bizottsági tag uról: felötgásom szerint ez nem lehet az az alap, amelyen lojalisan, tárgyilagosan és nyugodtan tárgyalhatunk.

Bocsásson meg Ugron Gábor delegátus ur egy megjegyzésért. Ó megvádoita a hadügyi vezetőséget és egyuttal a hadsereget is. Minden vádat készséggel fogad a hadügyi vezetőség és tetjes igyekezettel azon lesz, hogy segítsen. De indokot kérek. A magyar nyelvre vonatkozólag például, fordult-e elő eset, hogy a magyar nyelv akár kaszinóban, akár más helyen eltitáltot volna. Mihelyt az 1904-ik évi költségvetés tárgyalásának folyamán reá fog kerüni a sor mindazon kérdésekre és vádakra, amelyeket a t. bizottsági tag urak felhoztak, a hadügyminiszter ur meg fogja adni a választ.

Még gróf Keglevich István azt fejtögte, hogy a javaslatot el kell fogadni; mire az országos bizottság elfogadta a határozati javaslatot egy általánosságban, valamint a részleteiben is. Az evezetöt hetes albizottság tagjai lettek: Falk Miksa, Hegecs Sándor, Miklós Ödön, Münich Aurél, Szöll Kálmán, Szerb György és gróf Teleki Sándor. Ezután az országos bizottság fel-

hatalmazta az elnökséget, hogy az osztrák delegáció üzeneteit rövid uton átvegye és azt a hetes albizottsággal közölje.

Az országos bizottság legközelebbi ülését folyó hó 20-án, vasárnap délután két órakor tartja, amelynek napirendjét a ma elfogadott javaslatok leletti harmadszori szavazás fogja képezni. Ha ez az ülés esetleg nem lenne megtartható, a bizottság tagjait arról táviratilag értesítik.

A trónbeszéd hatása.

Köln, december 17.

Vonatkozással *Ferenc József* királynak a delegációkhoz mondott beszédére és gróf Goluchowski expozéjára, különösen pedig annak a keleti kérdést tárgyaló részére, a *Kölnische Zeitung* helyeslőleg emeli ki a nagybülgáriai légvárak ellen tanusított visszautasító magatartását. Nem szenved kétséget, — úgymond a nevezett lap — hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország gróf Goluchowski fellogását, mely megfelel a két állam érdekeinek, tovább is követi, Németország pedig ezeket a törvényeket feltélenlül támogatni fogja, mert politikájának egyetlen célja a Balkán-kérdésekben a béke fennmarlása. A nyugalom biztosítva van, ha a statusquót nem veszélyeztetik. Amíg az orosz és az osztrák-magyar diplomácia ezen célra törekszik, Németország mögötte áll és a három nagyhatalomnak módjában fog állani eredményesen eljárni.

Belgrád, december 17.

Ferenc József király trónbeszéde illetékes körökben mély benyomást keltett. A belgrádi estilapok a trónbeszédet a juniusi királygyilkosságról szóló rész elhallgatásával közölték, mikor pedig a közönség a megérkezett külföldi lapokból elolvasta a királygyilkosság elítélését, mindenfelé különbözőképpen kommentálták a trónbeszédet.

Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága holnap pénteken, e hó 18-án délelött 10 órakor ülést tart. Napirend: a költségvetési provizorium.

KÜLFÖLD

Takarítás Szerbiában. *Belgrádból táviratozzák*, hogy a királygyilkosságban részes tisztek és udvari hivatalnokok most már maguk is hajlandók lemondani, de azt követelik, hogy *Sándor* király egykori kegyencei és pártfogoltjai mind nyujtsák be egyidejűleg lemondásukat. Már be is jelentették a hadügyminiszternek, hogy önként kilépnek a hadsereg kötelékéből, de biztosítékot kívánnak arra nézve, hogy *Sándor* király hívei is követni fogják az ő példájukat.

Gróf Nigra távozása. *Rómából jelentik: Tittoni* külügyminiszter tudomásul vette gróf *Nigra* bécsi nagykövet lemondását és nem is iparkodik öt szándékától eltéríteni. Gróf Nigra nem hajlandó a kereskedelmi tárgyalások újból való megindítása céljából az osztrák íróvárosban lépéseket tenni és csak azért utazik vissza Bécsbe, hogy visszahívásáról szóló levelet átnyujtsa. A nagykövet véglegesen visszavonul a diplomáciai pályáról. Gróf Nigra utódjak *Malespina* herceg konstantinápolyi nagykövet és *Beccaria* bukaresti követ a legkomolyabb jelöltek.

Oroszország és Japán. Mint a Reuter-ügynökség értesül, Oroszországnak Japánnal szemben adott válasza nem fog arra az eredményre vezetni, hogy az úgy további tárgyalás nélkül elintéztessék. A kevésbé fontos pontok tekintetében nincs is több akadály a megegyezésnek, hir szerint, még fontos elvi kérdések maradnak függőben. A Reuter-ügynökség egyuttal kiemeli, hogy a japáni riasztó híreknek nem kell túlságos jelentőséget tulajdonítani, mert az a tény, hogy az Oroszországgal való megegyezés még további tárgyalásoktól függ, alkalmas arra, hogy kereskedelmi körökben kellemetlen érzéseket keltsen. Tokiói táviratok szerint az államférfiak tegnapi értekezletének eredménye még ma sem ismeretes. De az a benyomás fog fenn, hogy ha az orosz választ nagymértékben ki nem elégtönek találták is, az értekezlet mégis a mellett nyilatkozott, hogy tegyenek egy újabb, valószínűleg újabb kísérletet a barátságos elintézés érdekében. A helyzet azonban nyilvánvalólag komoly. A sajtónak leghiggadtabb része is idejénvalónak mondja, hogy cselekedjenek.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelet óvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK

Lotz Károly.

A magyar képzőművészek örökké ifju nesztora, monumentális festészetünk utóérhetlen mestere ma töltötte be fényes sikerekben gazdag életének 70-ik évét. Felemelt érzéssel, hálás szeretettel gondol a művelt magyar közönség a nagy művészre a nevezetes évforduló alkalmából, nem felejtven soha, hogy mennyit köszönhet képzőművészetünk *Lotz* Károlynak, aki ötven esztendővel ezelött idegen földről jött hozzánk, de azóta érzésben, nyelvében alkotásaiban teljesen magyarrá lett és uj hazája iránt érzett meleg szeretetével üttörő munkát végzett és nemcsak lángelméjének csodás alkotásaival biztosította magának a magyar nemzet halálját, de mint tanítója is a mai művésznemzedék nagy részének.

S ha képzőművészetünk ma már elfoglalta megillető helyét a magyar kultúra tényezői közt, ez is részben *Lotz* Károly érdeme, aki hatalmas alkotásai által felhívta a fejlődésnek indult ország vezetőit a művészet nevelő hatására és rajongó lelkesedéssel buzdított minden körben, hogy a magyar faj becsülettel megállhasson majd a művészeti munka nemes versenyében. Apostoli buzgalomát siker koronázta, mert festészetünk felemelkedett arra a magaslatra, amelyet félszázaddal ezelött csak 6 mert remélni egyedül. És mialatt a fiatal nemzedék élvette mérközik a dicsőség mezején, 6 maga megörizve lelkének üdeségét, teremtő erejének frissességét mindig versenytárs nélkül maradt, a szép nemzeti küzdelmében, akire irigykedés nélkül, hódolattal tekintenek föl művésztársai közül azok is, akik a művészet más utain haladnak, akik tanításának lelkesítő forrásából nem merithettek. S ha *Lotz* Károly művészeete nem is fakadt a vadvirágos róna talajából, de ebben a földben nőtt oly magasra, hogy összekötő kapocs lett a magyar faj és a külföld szépművészeete közt.

Büszkék is vagyunk mi *Lotz* Károlyra, mint ahogy 6, napsugaras egészségében, fölemelt fővel tekinthet vissza megfuttott dicsőséges pályájára, látván, hogy ennek az országának kulturális fejlődésében nála kevesen fáradoztak nagyobb buzgalommal, nagyobb sikerrel.

Poétikus gondolat volt *Berzeviczy* Alberttől, szépművészetünk miniszterétől, hogy a nagy mestert a mai napon meglátogatta műtermében. Ez volt talán az első hivatalos utja; szebben igazán nem kezdhetne volna miniszteri működését és kifejezven üdvözlétét, az egész magyar nemzet érzelmeit tolmácsolta.

A tandij.

Olvassom, hogy egy szerencsétlen fiatal ember összeszedett a műgyetemen háromszáz korona ára tárgyat, elemelte, elzalogosította s aztán mikor megcsipték, elpanaszolta, hogy azért lopott, mert tandiját akart belőle fizetni. Az eset lényegileg ugyanaz, mint mikor azért lopnak egy darab kenyert, mert az éhség kényszeríti rá az embert. Valami nemes indokból lopni, talán nem is olyan nagy bűn. Az pedig csak nemes indok, hogy az ember tandiját fizethessen. Szivesen sajnálom a hőst, aki rabol, hogy diadalra vigye a maga ügyét.

Hanem miért kell lopnia annak, aki enni akar? Kenyeret vagy ambrozíát. Miért kell lopnia annak, aki szomjúságot akarja oltani? Vizzel vagy a tudomány borával. E kérdések belenyulnak gazdasági életünk mélységeibe s fölforgatnak mindent, ami a gazdasági életre fol van építve. Az állam rendjét, az erköles rendjét, a jog rendjét s minden egyebet, amit elméletben pompásan fölépítettek. Az egész „fölepitményt“, ahogy a gaz-

dasági materialisták nevezik. Miért kell a műveltebbeknek is adatokat szolgáltatni ellenünk, akik a társadalmi rendet szeretjük s odakiáltjuk a furdalomnak, hogy:

— Mit akartok? Hisz rendben van minden.

Bánt az a gondolat, hogy a legfelsőbb csuesokan is ilyen problémák elé sodródnak az emberek s hogy a tudományosság tiszta vizébe is bele kell köpnie a nyomorúságnak. Egy sereg éhes és ismeretre szomjas ember kerül évenként a tudomány folyója mellé. Egy része kíváncsiságból akar átevezni rajta. Ezek az értékesek. Egy része azért iparkodik a tulsó partra, mert ott terem a kenyér és a polgári életmód minden tápláléka. Ezek a közönségesek. Ezek az átlag-emberek, akik a hitvesükké akarják tenni a tudományt. Amazok a szeretőjükké. Em ezek a diplomával törvényesítettnek akarják viszonyukat a tudománnyal s családót várnak tőle. Amazok szabadon akarnak szeretkezni vele és égsz szomjussággal csokolják. Mindegy. Sokan vannak, akik a tudományt valamiképpen birni akarják. Így vagy amúgy, de mindenáron. S ebben az egyezkedésben hirtelen elibük áll az állam, amely tandiját követeli, mint ahogy a házasságkötésnél az illetéket. A szerelem utjába áll itt is a pénz, amely nincs. Legalább nincs oly nagy mértékben s nincs olyan általánosan elosztva, mint ahogy a szenvedély, a vágy, az éhség és szomjúság.

Arról beszélnek, hogy az elemi iskolában és a középiskolában van jogosultsága a tandij általános elengedésének, de a főiskolán nincs. Ott az előmeneteltől teszük függővé ezt a kegyességet és a szegénységtől. A szegénység kezd elismerten nagy urrá lenni a világ felett, ami természetes is, miután a gazdagság a szuverén. De az előmenetel? Mióta szuverén ez? Mióta nyert polgárjogot az előmenetel, a szorgalom, a törekvés? És ki az a fellegek felett álló, mindenható, Istennél nagyobb lény, aki meg tudja mondani, hogy mi a lényege az előmenetelnek? Ki dönt az emberek szomjúsága felett s ki bírálja el, hogy szomjas-e valaki a tudományra avagy nem? A vizsgázó professzor vagy a kollókvium?

Ez pöffeszkedés és zsarnokság, amit az egyetemi tandijjal csinálnak, mikor jogot adnak arra, hogy valaki, aki kivülem él, megbírálhassa, hogy szomjas vagyok-e az ismeretekre, vagy nem. Zsarnokság, hogy más ítélje meg, hogy van-e jogom inni a tudomány borából. Az iskolai tandij elengedését csak egy föltételhez lehet kötni. Ahhoz, hogy ember-e az, aki kéri. Mihelyt ember, mindjárt meg kell neki adni. Mert az ember szomjas lény. Szomjuhozhatja a tudományt s senkinek sincs joga hozzá, hogy a folyóvizet és kutakat megmérgezze avval, hogy csak az ihatik belőlük, aki lop.

Ezen a téren csak egy igazsága lehet az állannak: az abszolút szabadság s az abszolút ingenység. Minden más zsarnokság s elnyomás.

Budapest, december 17.

— **Tisztelgés Fraknói püspöknel.** Az országos magyar képművészeti tanács Forster Gyula miniszteri tanácsos, alelnök vezetésével tegnap tisztelt Fraknói Vilmos püspöknel, hogy köszönetet mondjon neki a római magyar művész-otthon alapításáért. Ezen bemutatja a püspöknek az alapító oklevél tervezetét, amelyet Fraknói jóváhagyott. A püspök a küldöttséget nagyon szívesen fogadta és kijelentette, hogy a római művészház alapításával életének egyik régi vágyát teljesítette és gondja lesz rá, hogy alkossa mindig fennmaradjon.

— **Nagykövet-váltás.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király elhatározására Trebomisllyi Dubsky Viktor gróft, madridi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, lovassági tábornokot állásáról fölmentvén, saját kérésére nyugalomba helyezték. Helyére gróf Welsersheimb Rudolff vezették ki a spanyol udvarhoz rendkívüli és meghatalmazott nagyköveté.

— **Az özevgy olasz királyné házassága.** A *Resto del Carlino* című velencei lap a minap azt a nagy feltűnést keltő hírt közölte, hogy Margit olasz királyné,

Umberto király özevgye titokban férjhezment egy mérnökhez. Most, mint Velencéből táviratozzák, a *Gazetta di Venezia* határozottan megcáfolja ezt a híresztelést. Egy bolognai újság szintén megcáfolja a hírt.

— **Babakiállítás.** Holnap nyílik meg a *Budapesti Leányegyesület* babukiállítására kerácsonyi vásár keretében. A kiállítást a Váci-utca 9. számú házában rendezik a nemes, jótékony célra szövetkezett urilányok, akik minden alkalmat megragadnak, hogy önzetlen lelkesedésükből kifarjadjott egyesület törekvéseit minél előbbre vigyék. Ezáltal izlésük finomságával, kezük ügyességével és előkelő műveltségük minden előnyével léptek ki. Gyönyörűen fölötztetett bábukat állítottak ki az egyesület tagjai. A bábuk ruháit maguk a tagok varrták megkülönböztetett ambícióval és művészi stílusérzékkel. A népszerű operettek jelmezei, nemzetiszínű magyar ruhák és a régi időkbel való rokokó és egyéb stílusú kosztümök tarkálnak a kiállított bábukon, a szemet gyönyörködtető, színes egyvelegben. Még a nagyvárosi utca tipikus alakjai közül is nem egy van realisztikus hatású, hű öltözetben beillesztve ebbe a pompás babatáblába. Verseny is lesz ezek közt a pazarul felruházott bábák közt és a bájos rendezőleányok körében folyik a tippelés a fölött, hogy melyik kapja meg az első-ség pálmáját. A bábák amelyek a mellett hogy izlés és a kivitelt tekintetben jóval föllette állanak a gyári készítményeknek, igazán potom áron vásárolhatók meg. A kerácsonyi ajándékok valóságos áruháza sorakozik itt különben. Gyerekeknek való olesó apróságokon kezdve, föl az értékes festményekig és szobrokig a kerácsonyi ajándékok változatos, gazdag skáláját fogja át a kiállítás. A professzionátus művészek közül Teles, Kernstock, Boér, Nagy Zsiga, Vesztroczy, Faragó Géza, Tölgyessy, Istvánffy küldtek egy-egy beszes darabot, sőt egy eredeti Munkácsyi-azint is van a kiállításon. A legérdekesebbek azonban maguknak a Leányegyesület tagjainak alkotásai. Föltűnő, művészi készsége valló karrikatúrákat állított ki Vészi Margit; Márkus Emilia karrikatúrája oly bravúrral van megcsinálva, hogy bátran a magának vallhatná akár melyik neves karrikaturistának. Sok rutinnal dolgozott, excentrikus festményen vesz részt a kiállításban Balázs Vera, egy markáns tanulmányfejjel Heller Gitta és egy szép virágfestményen Szirtes Aranka. Beck Ilonának, az egyesület agilis elnökének három kazettáját láttuk, amelyekre Beck Ilona eredeti egyiptomi fölvetékek után meglepő biztossággal festett csoportokat és tájképeket. Gonda Margit, Dévai Margit, Pollacek Laura, Wolfner Erzi és Milka és Jackson Elza meglepő fantáziával kidolgozták és ügyesen rendezték babaszobákkal járultak hozzá a kiállítás tüz anyagához. Az inven-ciózus kézimunkák Strasser Elza, Hellsinger Erzi, Schaner Margit, Heller Gitta, Kann Lili, Dalnoky Lujza, Weiss Elza és Hollieser Blanka kezei alatt kerültek ki. Van azonban föl a kiállítás sok minden kedves és kiválóan emléktárgynak való apróság. Egyebek közt Böszörményiné Fried Ilona cigarettatárái, szép festésekkel, szolgálnak rá a figyelemre és a megvételre. Csillagó holmival teleggatót kerácsonyfák sem hiányzanak s egy külön festőien összerótt sátorban Kuglersüteményeket és mindenféle illatszereket tartogatnak. Ki kell emelnünk, hogy ez a jótékony vásár az árusítás módjában lényegesen elüt az eddigiektől. Ugyanis minden tárgynak szabott az ára és ezt külön pénztárnál fizetik le. Így a férfivásárlóknak nem kell az udvariassággal kombinált jótékony-ság jelszava alatt hatványozott árakat leszurniok. Maguk a tárgyak oly izlések és olesók, hogy bizonyára hamar szétkapkodja a közönség, mely szokatlanul intenzív érdeklődést mutat a kiállítás iránt. A kiállításán látható dolgok nagy részének már is akadt vevője, de nem utolsó élvezet a kiállítást csak megnézni is. Holnap délután nyílik meg és a jövő hétig marad nyitva, mindennap délután egy-től nyolcig.

— **Gróf Lónyayék a Rivierán.** Nizzából jelentik, hogy gróf Lónyay Elemér és felesége Beaulieu-be érkeztek és a Bristol-fogadóban szálltak meg. A grófi pár gróf Bradford és neje név alatt utazik.

— **A német trónörökös házasság.** A párisi lapok ismét felvetik a német trónörökös állítólagos házassági tervét. Aból az alkalomból, hogy a dán király meglátogatta Vilmos császárt, azt írják a francia lapok, hogy ennek az utazásnak a célja kibékíteni a német császárt a cumberlandi herceggel. Az *Echo de Paris* pedig magánértesülések alapján azt újságolja, hogy a német trónörökös legközelebb el fogja jegyezni a cumberlandi herceg legifjabb leányát, a dán király unokáját.

— **A közlegény király.** Belgrádból jelentik: Ma délelőtt tíz órakor avatták fel a belgrádi várban gyalogos közlegényűvé a király kisebbik fiát, Sándor herceget. A metropolita lényes misét celebrált, aztán a király beszédet mondott. Az ünnepegy alkalmából Péter király hadparancsot adott ki, melyben kifejté,

hogy midőn második fiát is besorozza, a király újabb bizonyítékát adja a hadseregnek, hogy mennyire becsüli ezt a szerbség reményét. A hadparancs többek közt azt mondja: Fogadjátok Sándor fiamat ugyanazzal a szeretettel és odaadással, amellyel én őt ma a szerbség reményének átadom. Az ünnepegy besorozási aktusnál az egész helyőrség jelen volt.

— **Küldöttség a kereskedelmi minisztériumban.** Nagy küldöttség jart ma *Latinovits* Pál bácsmegegyi főispán vezetése alatt gróf Serényi Béla kereskedelmi államtitkárnál. A küldöttség, amelyben *Latinovits* Géza és Drakulics Pál képviselőkön kívül Bácsmegegy minden részéből voltak tekintélyes polgárok, azt kérte, hogy a budapesti-zimonyi vonalon a forgalom óriási növekedése folytán az eddigi egy gyorsvonat helyett naponta kettő közlekedjék. A küldöttség vezető főispán előadta, hogy kelet felé és Balkánra egyedüli utvonalkon a budapesti-zimonyi és a jelenlegi állapot a kocsi állandó túlszűrltsége folytán, tarthatatlan. Kiemelte a vonal közgazdasági és idegenforgalmi fontosságát és hangsúlyozta, hogy ennél sokkal jelentéktelenebb vonalokon is két pár gyorsvonat indítottak naponta, kérte tehát ugy az államtitkár, mint a távollévő miniszter jóakarátát. Az államtitkár méltányosnak találta a kérelmet és a hatalmas forgalomra való tekintettel szükségnek is jelezte a második gyorsvonatot, de végleges határozatát a kérdés tanulmányozása utánra tartotta fenn. Ugyanigy nyilatkozott Márk államvasuti felelős is, kit a küldöttség szintén telkesített.

— **Hatvány-Deutsch Károly ünneplése.** A Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete ma teljes ülést tartott. Az ülés kezdetén báró Stummer Ágoston melegen üdvözölte Hatvány-Deutsch Sándor elnököt abból az alkalomból, hogy a király a főrendiház tagjává nevezte ki. Beszédében főleg a magyar cukoripar fejlődésére utalt, mely nagyrészen Hatvány-Deutsch Sándor buzgóságának eredménye. Utalt a magyar cukoripar harmónikus együttműködésére is, melyért az osztrákok irigylkedve nézhetnek a magyar cukoriparra s amely eredmény létrehozásában tevékeny szerepe volt az egyesület elnökének. Hatvány-Deutsch Sándor meghatóttan mondott köszönetet a meleg elismerésért, mely az egyesület tagjai nevében oly előkelő helyről jött. Ugy veszi a királyi kitüntést, mint amely nem annyira őt, hanem az összetartással működő magyar cukoripart éri. Kéri továbbra is az egyesület tagjainak buzgó együttműködését. A teljes ülés ezután áttért a napirendre és különféle személyes ügyek elintézése után behatóan foglalkozott a kelet-indiai büntetővámok eltörlése folytán előállott új helyzettel és az annak folytán teendő új intézkedésekkel.

— **A belgrádi gyermekek egyesülete.** Belgrádban ez idén tömentelen vesikét fognak főmondani a gyerekek. S előadnak szindarabkákat, regéket, tündéri játékokat, sőt, ami mindennél kollektelenebb, rikoltó, visító gyermek-kórusokban is lesz része a belgrádi társaságnak. Odalenn tudniillik keményen rászervezkettek a gyerekek a jótékony-ságra s a gyerek tudvalevőleg vesikékkel jótékonykodja ki a bácsik zsebéből a garast. Jótékony egyesületet alakítottak, amelynek az a célja, hogy minél több pénzcséket gyűjtson össze a macedóniai inségesek számára. Az egyesület egészen kiskorú. Tíz esztendőnél idősebb gyerek nem lehet a tagja. Tíz esztendőnél urficiska a védője, Péter király unokaöccse, Pál herceg.

— **Egy angol herceg eljegyzése.** Londomból jelentik, hogy a *norfolki* herceg jegyet váltott unokahúgával, miss Mary Maxwell. A pápa már megadta nekik a dispencziót.

— **Küldött német újság.** A Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének tegnapi választmányi ülésén Tóthossy István igazgató azt az előterjesztést tette, hogy a *berlini Vossische Zeitungot* magyarul fordítva miatt rekeszszék ki az egyesület olvasóterméből. A választmány a Rakovszky István valóságos belső titkos tanácsos elnökelete által tartott ülésén ennek az előterjesztésnek értelmében elhatározta, hogy a *berlini Vossische Zeitungot* ezentel nem tartja.

— **Egy kormány összeküvése.** A *Frankfurter Zeitung* legalább is érdekesen hangzó hírt közöl egy newyorki telegram alapján. E távirat szerint a san-domingói kormány valóságos gyilkos összeküvést szőtt Powell amerikai követ ellen, aki az ottani új regimennek nagyon is az útjában van. Az összeküvést végre is hajtotta volna a követen a halálos ítéletet, de a postaügyi miniszter ellene szegült a tervnek, amely ezért meg-hiusult.

— **Tolvajok a cogaagyárban.** Sátorlaj-Ujhelyről írják: Ma reggel *Schleicher* Frigyes lembergi kereskedő sátorlajuhelyi cogaagyár iradahelyiségében a Wertheim-szekerényt, az abban lévő 500 korona készpénzt, értékpapirokat és üzleti könyveket taligára téve, elszállították. A rendőrség a Wertheim-szekerényt a taligával együtt, előbb teljesen kiürítve meglátálta a Hosszulád községi réteken. Az értékpapirokat és könyveket a hóban szétszórva találták meg. A tetteseket nyomozzák.

— **Mi a tiltott játék?** A kávéosoknak nem szabad megtérniök helyiségeikben a haszárjátékokat, de teljesen rájuk van bízva az, hogy meghatározzák a játék házard vagy ártatlanabb karakterét. Ázaz, hogy nem egészen így áll a dolog. Az ő definíciójuk nem sokat ér. A rendőrség mondja ki azt, hogy mi a szerencsejáték és mi az, ami megengedhető, s ilyenformán a kávéos bajba kerülhet olyan kártyapártért, amiben nem lát semmi veszedelmet, s viszont esetleg elesik olyan kártyapénztől, amit megszerezhetne, ha megengedne valamely játékot. A közönség is tájékozatlan ebben a tekintetben, a magyar közönség, amely pedig otthon van minden kártyajátékban. Eppen csak azt nem tudja, hogy melyiket kell titokban s melyiket lehet nyíltan játszani. Ebben a tájékozatlanságba csak némi irányelvek világítanak be. Azt például bajos volna akár kávéosnak, akár a rendőrségnek jóhiszeműleg akceptálni, hogy a makao ártatlan, arra való időöltés, hogy éppen teljen a nap. Ebben a mulatságban bizony hirtelen gazdát cserél a pénzeszke s ha lapoz az ember régi irásokban, hát némely dominiumok sajtóságság vándorlását a makao nevezetű térsajátékban látja megoldva. S közöttünk is járnak a makaoznak egyenmély hajótöröttel, annak a bizonyosságával, hogy az amugy is forgandó szerencse örült kavargásra képes, ha a makao szeszélyeire bízta magát. — Sokkal szolidabb játék ennél a magyar nemzeti ferbl. Uríbb játék, sok finom nianszszal, arra való, hogy a kártyázó-művészet érvényesüljön benne a esekélyebb késztülés ellenében. Tudományos játék, amihez azonban virtus kell. Szemhunyorítás nélkül kell játszani s az are olyan legyen a kártya mögött, mintha márványból lenne faragva. A játék lényege pedig már azért se túlságosan veszedelmes, mert nincs minden játékos köteleve arra, hogy részt vegyen az egyes játszmákban, illetőleg egy-egy osztásban. Lójális a törvény. Félreállhat az, akinek az első két kártyája nem igen ad reményt arra, hogy győztesen kerül ki egy esetleges nagy *kutyaitésből*. Ha normális esetekkel folyik a játék és jó játékosok játszzák, nem is lehet benne nagy differencia. A ferbl sokkal közelebb áll az ártatlan természetű térsajátékokhoz, mint például a *huszonegyes*, amely játék arról nevezetes, — tanu rá minden kártyás — hogy tizenegyre rendszeren dísznót kap az ember. Ebben a játékban már sokkal könnyebben sikerül az, hogy pénz nélkül keljen föl az asztal mellől az ember. Azonban ez is ártatlan játék, ha — dióba játszzák, mint ahogy ez nemskára el is fog következni a karácsonyi ünnepek alkalmából. S ez az igazság valószínűleg áll minden szerencsejátékra. Krajcárba egyik se tesz tönkre senkit, ellenben pointjét forinttal számítva koldussa kártyázhatja magát az ember a klubházban is. A szerencsejáték ott kezdődik, ahol a játékos nyerni akar. Nyerni, summát, a saját anyagi viszonyai arányban nem álló összeget s ezért nehéz lesz a főkapitányságnak határozott választ adni a kávépartisulat elnökeinek, Némai Antalnak arra a kérdésére, hogy: — mi hát voltaképpen a szerencsejáték?

— **Strossmayer beteg.** *Djakováról* jelentik: *Strossmayer* püspököt, aki csak néhány héttel ezelőtt töltötte be 90-ik életévét, ma délután szélhűdés érte. Egy későbbi távirat szerint a püspök csak eláult és nagynehezen magához tért. A püspök környezete igen megjéjt, mert az egyházfejedelem magas korára való tekintettel komoly következményektől féltek és az egész rokonságot a betegágyhoz hívták. *Strossmayer* ez idő szerint a körülményekhez képest jól érzi magát.

— **Halálozás.** *Szathmáry* János igazságügyi-miniszteri számvizsgáló 54 éves korában, 30 évi buzgó állami szolgálat után meghalt. Az érdemes tisztviselő haláláról a családon kívül az igazságügyi-miniszterium is adott ki gyászjelentést, méltányolva a boldogútnak nagy szorgalmát és képességeit.

— **Sztrájk.** *Eszékéről* jelentik: A sztrájkoló lakatos munkások nagy többsége ma megostromolta a Pentz Fábán-féle gyárat és arra kényszerítette a sztrájkosok munkásokat, hogy a munkát abbahagyják. A rendőrség két embert elfogott. A *Schnier* és *Urban-féle* gépgyár a munkát beszüntette, mert kibágásoktól tartott. Ezen gyárnak egy munkása, aki a sztrájkot szította, ma önkéntesen elmaradt a munkától. Remélik, hogy a gépmunkások sztrájkja hűftőig megszűnik. Másrésztől az a hír van eiterjedve, hogy a munkások általános sztrájkja várható.

— **Gróf Nemes Béla** öngyilkossága. A mi nap megírta, hogy gróf *Nemes Béla*nt, egy fiatal magyar mágnás Londonban agyonlőtte magát. Az öngyilkos zsebében két levelet találtak. Az egyiket egy barátjának, a másikat anyjának címezte. Ennek a levélnek szövege a következő:

Kedves anyám! Nagyon sajnálom, hogy oly nagy bánatot okoztam neked. Nem az én hibám, nem is a tied, de nem tudok így tovább élni. Az utolsó év tapasztalata megerősítette elhatározásomat. Az elmúlt évben Angliába kerültem, hogy itt jól éljek, de három ezer font adósságot csináltam. Remélem, hogy családom jól van és gondol majd rám.

— **Állatfejek az esernyőkön.** *Párisban*, a divat székhelyén, mint onnan írják, most a legkülönbözőbb állatfejekkel díszítik az esernyők nyelét. Legsűrűbben kutyafejek láthatók az esernyőnyeleken aranyból, ezüstből, kristályból vagy gyöngyházból és nem ritkák a kutyalefelek sem keretben üveg alatt. A ló- és szamárfejek az esernyőnyeleken sötétzürke kristályból vagy sárgásbarna gyöngyházból valók. Van olyan esernyő is, amelyiknek a nyelére fehér miniatűr-elfélt van faragva, lábai körül aranykarikákkal, az úgynevezett szerencsekarikákkal. Az ilyen esernyő persze a rikábbak közé tartozik. Az állatok egész tarka serege képviselve van ezeken a legújabbfajta nyeleken. Kénguruk kék köveken igyekeznek egyensúlyt tartani, főképp dzsokkát balanszíroznak a bajszukon, tengeri nyulak hegyezik füleit és szarvasok nyújtogatják előre ágas-bogas agancsu fejüket. Aranyból, ezüstből, korallból és mindenféle színes ásványból papagályok, flamingók, golyák, sőt a szárnyasvilág demokratái: a libák, kaosk és tyukok is ott tarkálnak a járőkelők esernyőin, amelyek így egy egész kis faunát alkotnak az utcán.

— **A katonai szolgálat megrövidítése Olaszországban.** Franciaország példáján okulva, most Olaszország is be akarja hozni a két éves katonai szolgálatot. Egy római tudósítás ugyanis azt jelenti, hogy a kamarának az a bizottsága, amelyiket az 1884-iki véderőtvény revíziójával bízták meg, elhatározta, hogy ilyen értelemben tesz előterjesztést a kamarának. — Csak mi nem tágtunk a három esztendőtl.

— **A műgyetem tolvaja.** A múlt hónap elején a műgyetem kémiai és technikai laboratóriumában egymást érték a lopások. Elloptak palaakalaku platina-oszészéket, rajzeszközöket s legutóbb is egy 700 koronát érő platina-oszészé tűnt el. Már az első lopásnál is bizonyos volt, hogy a tolvaj nem lehet más, mint valamelyik műgyetemi hallgató, mert más nem juthat a laboratóriumba. A rendőrség ebben az irányban nyomozott. Tegnap azután sikerült elfogni a tolvajt, aki *Deutum* Miksa tadosi születésű 26 éves IV-ed éves műgyetemi hallgató. Beismerte, hogy a 700 koronát érő platina-oszészét 6 lópta el, a többi lopásról azonban nem tud semmit. Erre a lopásra is az előbbi lopások bátorították fel. Ugy gondolkodott, hogy ezzel a lopással is az előbbieket tolvaját gyanusítják. Meg azután a tandíját nem tudta kifizetni és az esztendőjét nem akarta elveszíteni. A lopást is csak azért követte el, hogy a tandíját ki tudja fizetni. Az értékes platina-oszészét a Ferenciek-terén levő zálogházban 300 koronáért elzalogosította. A megrövidített fiatal embert átadták az ügyészségnek.

— **Lelekészbeiktatás.** A *marosvás árthelyi* izraelita hitközség 16-án iktatta be lelkesi hivatalába új rabbiját, dr. *Lówy* Ferencet. Az érkező papot a hívők nagy száma várta a vasuti állomásonál, ahol dr. *Stein* Lázár üdvözlő szavaira dr. *Lówy* meghapta válszóit. A templomban a híveken kívül a hatóságok képviselői is megjelentek. Az egyházi ének után dr. *Schnitzer* Armin komáromi főrabbi az ujonnan választott lelkes apósa mondot kőitő szárnyalusa beszédét. A dalárda éneke után az új rabbi elmondotta székfoglaló beszédét, mely mely tartalmával, szónoki lendülettel és magyaros előadásával nagy hatást tett a hallgatókra. A Himmus előekelésével végződött a szép ünnep. Az installációs lakomán a város színe-java valláskülönbőség nélkül vett részt.

— **Felozlatot sztrájkanya.** A sztrájkoló ácssegédek eddig a Vig-utca 18. számú korcsmában tanyszáltak. Miután azonban a sztrájkolók ígátott viselkedése több zavargást idézett elő; tegnap pedig egy rendőrt s egy munkást megvertek, ma délelőtt a sztrájkanyán megjelent *Saly* rendőrtanácsos s a sztrájkolókat rendőreivel széjjeloztatta. A rendőrtanácsos kijelentette a sztrájkolókat előlt, hogy a sztrájkanyát felozlatja s nem engedi meg nekik a gyülekezést.

— **A Párlai Áruház égése** alkalmából kárt vagy sérülést szenvedettek javára közgyűlésileg megszavazott: 0.0000 koronából a tanács *Spira* Margit, Adél és Gizellának, *Márkus* Sándornak és *Erzsébet*nek, *Üvegy* *Reichner* Simonának, *kiskuro* *Reichner* Samunak 500 — 500, *Üvegy* *Reichner* Hermannának, *Beer* Ignácának, *Reichmann* Gyulának, *Weinberger* Lajosnak, *Korbinyi* Emmanak és *Mátyás* Gizellának 250 — 250 koronát utalt ki. Ezek közül *Korbinyi* Emma utalványát kifeizetellen visszamutatták, mert sem a Dohány-utca 16. számú régi, sem a Fecske-utca 14. számú újabb lakásán nem találtak meg.

— **Villamvilágítás Nagyváradon.** Tegnap kezdte meg működését Nagyvárad város villamos műve, mely a régi gáz helyett az utcai és a magánvilágítást ellátja. A telep építésére felügyelő bizottság mai ülésén a minisztérium által kiküldött szakértő, *Holló* *József* királyi főmérnök jelentése alapján konstátálták, hogy a telep teljesen rendben van és este már egyetlen gázlámpa sem égett az utcákon. Az utcavilágítást körülbelül 1800 izzólámpa és 50 ivlámpa látja el, ezenkívül magánosoknál több mint 12.000 láng, több motor és ivlámpa. A villamos-művet a tulajdo-

nos, Nagyvárad város maga kezeli és az előíranyzatot jelentékenyen meghaladó gyogszatók biztosítják, hogy ezzel a vállalkozással kitűnő, új jövedelmi forráshoz jut. Még ebben a hónapban, a végleges átvételig a város kérésére szíveségből az építő Ganz-cég vezeti az üzemet. A város életében rendkívül nagy jelentőségű vállalkozás ünnepies felavátása január 10-ikén lesz.

— **A békésgyalui családi dráma.** A békésgyalui bűnpörben, mint *Békésgyaluról* jelentik, ma döntött a vádtanács az ügyészségnek a terheltek letartóztatása iránt beadott indítványra fölött. A vádtanács megtagadta a terheltek letartóztatását. A vizsgálóbíró ma *Tömör* *Lajos* és *Rács* *János* törvényszéki aljegyzőket és *Tóth* *Kálmán* joggyakornokot hallgatta ki. *Tömör* és *Rács* igazolják, hogy *Nyisztor*éknál egy teaestélyén az asszony többször figyelmeztete urát, hogy abból a téából igyék, melyet ő készített el számára. Előadásuk szerint dr. *Nyisztor*, miután megitta teáját, annyira elálmósodott, hogy kénytelen volt a vendégek előtt egy kereveten lepihenni. *Tóth* *Kálmán*, aki szintén jelen volt a teaestélyen, nem emlékszik arra, hogy dr. *Nyisztor* a teázás után elálmósodott volna. A gyanus ételmaradékok és a méreggel telt üvegek egyébként már az országos központi vegyészeti intézetnél vannak és *Békésgyalun* feszült érdeklődéssel várják a szakértői véleményt, amely a bűnpör menelére döntő fontosságú. *Nyisztor*né, mióta a vizsgálóbíró kihallgatta, nagybetegesen fekszik nővére lakásán. Állítólag nincs remény a főgyógyuláshoz. Tegnap, mikor kissé magához tért, az urát hívatta, mert — úgymond — beszélni akar vele, mielőtt meghal. Dr. *Nyisztor* erre rögtön fölkereste szerencsétlen feleségét, de az akkor már nem ismert rá; visszaesett önkívületébe. Ma ismét meglátogatta dr. *Nyisztor* nagybeteg feleségét, aki végre délben ráismert és könnyezve kért tőle bocsánatot. Ennek az lett az eredménye, hogy dr. *Nyisztor* visszavonta azt a kérvényt, amelyben felesége gondnokság alá helyezését kéri. A törvényszék ezt tudomásul vette.

— **A Stefánia Gyermekórház-Egylet** karácsonyi ajándékok címén novemberben 1119 koronát, decemberben 980 koronát kapott. *Glück* *Frigyes* ügyvezető alelnök *Bachrach* *Károly*it megnyerte ágyvalapító 4000 koronával, *Légrady* *Imre* a *Pesti Hírlap* szerkesztője 2000 koronát fizetett be az egylet pénztárába néhai *Légrady* *Károly* emlékére.

— **Sztrájk egy kórházban.** Az irgalmas barátok budai kórházában ma sztrájkba léptek az ápolók. Tizennégy ápoló közül tizenegy sztrájkol. Kivánságuk az, hogy havi 25 korona bérüket emeljék föl 25 koronára, továbbá az élelmezést javítsák meg s végül, hogy az ápolók számát emeljék föl, mert több mint 300 betegre csak 14 ápoló esik s így ezek éjjelnappal szolgálatban vannak. A sztrájkoló ápolók ma este át akariák adni erre vonatkozó memorandumukat *Thurcsy* rendfőnöknek, aki azonban nem vett otthon, s így a memorandum átadását holnapra halasztották.

— **Inkölai ünnep.** Az izraelita sikelnémák országos intézőelőnek növendékei tegnap: tartották meg chautka-estéjüket. Az intézői imaházban istentiszteletet tartottak. Ezután az étterembe vonultak a növendékek, ahol dr. *Ehrenhaft* *Rezsóné* előljárónő, mint minden évben, ugy az idén is gazdagon terített asztalt és sok játékszerrel készített elő a gyermekeknek.

— **A katonák bántalmazása.** *Metz*ből táviratozzák: A katonák bántalmazása miatt elítélt *Schilling* hadnagy ügyének tegnap utójátéka volt, A katonai bíróság tegnap tárgyalta *Paschke* századosnak és *Schaffarne* őrmesternek az ügyét, akik azzal voltak vádolva, hogy nem törődtek eléggé alárendeltjeikkel. A tárgyalás zárt ajtók mellett folyt. A bíróság *Paschke* századosot öt napi szofajóságra ítélte, az őrmestert pedig fölmentette.

— **Rendőri hírek.** *Krausz* *János* kertész bejelentette a rendőrségnek, hogy atyja, *Krausz* *József* a Lippóvárosi Szállóba éjjeli portásza tegnap eltávozott hazáról s azóta nyomaveszett. — *Nagy* *Jenő* kereskedelmi ügynök *Wesselényi*-utca 20. szám alatt levő lakását felőrték s onnan 500 korona értékű sorsjegyet és ékszeret elloptak. — A rendőrség letartóztatta *Batterer* *Arnold* ismert álkucsu betörőt, akinél egész csomó betörőszerszámot találtak. Átdadják az ügyészségnek.

— **Az osztályorsójáték húzása.** Az osztályorsójáték mai húzásán ötezer koronát nyert 11463. három ezer koronát 49501 84000, kétezer koronát 100193 103894 45377 18691 53155, ezer koronát 66323 14709 54386, ötszáz koronát 27657 93955 49596 80254 9474 89155 55539 80659, háromszáz koronát 16423 53277 89451 95733 36301 50286 81624 8800 59393 51985 51124 6977 32584 73953 24237 96603 76694 48154 102212 93848 27678 44650 84138 102848 53480 62427 21493 85469 57490 78174 41943 69999 40882 71839 89029 65582 12295 62070 98058 37139 83333 34196 43284 6554 3358 89801.

(x) **Ha öszül a haja,** használja a *Stella-vizet*, Ára 2 korona. Kapható *Zoltán* *Béla* gyógytárában, Budapest, V., Szabadság-ter.

(x) **Jubileum.** Mint megbízható forrásból értesültünk, már több mint 100 éve, hogy a kitűnő házi-

szereket ismert Pserhofer-féle vértisztító labdacsook és ugyanazon bécsi győzgyártásban készülnek. Felállításuk óta mind e mai napig tartó hírnevük megdöbbenetlennél bizonyítéka jószáguknak és kitűnő hatásuknak.

(x) Sportjáték-újdonságok Kertész Tódornál.

Építőművészek mesteriskolája.

Budapest, december 17.

Hogy jeles magyar építőmérnökök vannak, ez természetes, mert erre itt van a József-műgye-tem, amely igen derék technikai főiskola. De hogy vannak kiváló építőművészek, az tisztára véletlen szerencse, mert építőművészetet Magyarországon nincs hol tanulni. Talán ezért is van, hogy ám- bár az architektúra művészetének régóta vannak már magyar művelői, magyar építőművészet még mindig nincsen. Ami magyar talentum a képző- művészetnek ebben az ágában született, az mind idegen művészetek emlőin volt kénytelen táplál- kozni, fejlődni, idegen iskolákban, idegen példák- kon okult; arra az időre, amely legfontosabb, ugyeszlővén elhatározó a művészegénység fejlődésének irányára, el kellett szakadnia az anyaföldtől, át kellett magát engednie idegen impulzusoknak, idegen irányok megvesz- tegető hatásának. A magyar művészetakadé- mia hiánya okozta ezt. Mert a műgye-temen igen jól megtanulhatja ugyan a fiatal tehetség az architektúra tudományát, de az architektúra mű- vészetét matematikai alapon megtanulni nem lehet. Ehhez nem tudós könyvek, hanem tudós professzorok, hanem művészember oktatása, példája, szeretettel teljes vezetése és egyúttal a művészekiokla sza- badsága, tanulmányai közepette pedig festőkkel, szobrászokkal való állandó érintkezés is szük- séges. Tudományos intézetben megtanulnak a fiatalok épületet szerkesztetni, de inspirációt nem kapnak; mértani szabályokon a művészieltek nem tanul meg repülni, fölemelkedni az artiztikus alkotás magasabb régióiba, hanem megtanul szé- pen sétálni az építőtudományak sinusokból és secansokból épített széles országútján.

Igaz, hogy iskola soha, sehohsem teremtett művészetet; és viszont művészek teremnek iskola nélkül is. De az kétségtelen, hogy egy magasabb művészi feladatokra berendezett mesteriskola a művészi fejlődésnek olyan meleg otthona, amely- ben, ha egyébként megvannak reá az előfeltéte- lek, biztos alapjai épülhetnek egy önálló, nemzeti művészetnek, amely a nemzet karakterének kife- jezője. Egy ilyen iskola centralizálja, szervezi azokat a művészi törekvéseket, amelyek a nem- zet egyéniségének bélyegét akarják reányomni a műalkotásra; szárnyat ad a tehetségeknek, irányt szab fejlődésének, s a fejlődés kritikusi idejében meg- óvja az idegen levegő elhatározó befolyását.

Most, hogy ébrednek magyar építőművészek új generációjában a magyarságra való törekvés, itt az ideje annak, hogy ennek a törekvésnek állandó fészket építsünk, hogy biztosítsuk azt, amit a multban elmulasztottunk: a magyar nem- zeti építőművészet kialakulását. Ez a célja annak a mindenképpen derék és minden motívumában nemes mozgalomnak, amelyet magyar művészek indítottak egy magyar építőművészeti mesteriskola létesítésére. Szerencsés inspiráció szállotta a mozgalom kezdeményezőinek, hogy iskolát köve- teljenek a legnagyobb és legmagyarabb mester: Lechner Ödön számára. A genialis és bátor apos- tolt hadd hirdesse az ígét, amelyet egy hosszú, munkás életen át hirdetett, áldozatok árán, bát- ran, félredobva magától anyagi sikert és el- ismerést, kitéve magát gunyának és szegény- ségnek, kicsinylésnek és csalódásnak; hadd hir- desse az állam auspiciuma mellett, amely nemcsak áldozatot kíván, hanem jutalmat is át cserébe. Min- den jutalom kicsiny azért, amit ez a végtelen szerény és csodálatosan nagy mester már eddig is tett a magyar építőművészet megteremtéséért. És semmi ahhoz, amit ezután várhatunk tőle, ha ott lesz mellette az állam a maga anyagi és er- kölsi erejével; ha a művészieltek merész akaratát kiegészíti az erős, a nálunk mindenható állami akarat.

A művészeknek az a küldöttsége, amely ma átnyújtotta a kultuszminiszternek a mesteriskola létesítését kérő emlékiratot, olyan választ kapott, amelyből a közvélemény megertheti, hogy Berze- vicz Albertben olyan államférfiu kezébe jutott a mozgalom sorsa, akiben van lélek a szép inten- ció megértésére és van hazafiai készség a meg- valósítására. Akarjuk is hinni, hogy a miniszter mai választát nemskára követni fogja a tett s ez a tett olyan lesz, amely egy sokrahiatottt kor- mányzatnak egyik legszebb alkotását fogja életre- hívni.

Lechner Ödön magyar építészeti mesteriskolája ügyében ma délután Beöthy Zsolt vezetésével a magyar művészek óriási küldöttsége járt Berzevicz Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternél.

Beöthy Zsolt értékes beszédben fejtette ki az egybesereglett művészek álláspontját, hangoztatta a

mesteriskola szükségét, rámutatott arra, hogy a ma- gyarságot a művészetekbe, a nemzeti eszmét az építé- szetbe belevinnifeltétlenül szükségese. A memorandumot, ugymond, építőművészek, festők, szobrászok, ipar- művészek, írók, tudósok színe-java írta alá, ami ékes- szólan bizonyítja a mesteriskola megteremtésére írá- nyuló mozgalom életrevalóságát.

Quittner Zsigmond az építőművészek nevében szólott a miniszterhez, élénken eszetelve a magyar építőművészek zömének nagy óhaját. Kérte a minisz- tert, hogy a mesteriskola megteremtésével mentse meg művészeinket az utánzás kicsinyes mesterségtől, ad- jon alkalmat építőinknek a magyar építőművészetet fejleszteni, amelyhez tehetség, erő, lelkesedés fölös számmal áll rendelkezésre, amelynek a jelenlegi ren- szer mellett el kell vesnie. A jövő Magyarorszá- g hadd lássa a mi kulturális törekvéseinket, amelyet csak a magyar építő mesteriskolájának megteremté- sével segíthetünk meg, s amelynek megalkotásával a miniszter önönmagának örök emléket állít.

A miniszter igen szívesen fogadta a küldöttsé- get, átvette a memorandumot s válaszában kijelen- tette, hogy örvedesnek tartja a meleg érdeklődést, amelyet egy művészeti kérdés ily széles körökben kelt. Lechner Ödön nagy tehetsége és tudása iránt ós- into elismeréssel és tisztelettel viseltetik, és igye- kezni fog a küldöttség által megpendített eszmét mű- vészeti képzésünk rendszerébe beilleszteni, mívégből az emlékiratot haladéktalan tanulmányozás és jelen- tésítéssel oéljából ki fogja adni az országos képzőművé- szeti tanácsnak. Egyébiránt ismételve biztosította a kü- döttséget ez ügy iránti meleg érdeklődéséről.

Klotild főhercegnő temetése.

Budapest, december 17.

Az alsóthi főhercegi kastély gyászos terméből már elkülözött az élete virágában elhunyt főherce- gkisasszony. Szomorú udvari vonat hozta a koporsót s ma éjszaka már a várbeli kápolna ravatalán pihon Klotild főhercegnő. Az udvari ceremóniák ósi pom- pájának komorsága közepette vitték a főhercegis- asszony holttestét a gyászoló várba, ahonnét holnap délután négy órakor temetik a legmagyarabb fő- herceg leányát. A temetésen jelen lesz a király is, aki holnap reggel érkezik Budapestre. Már ma délután megérkeztek a fővárosba Izabella és Hen- riette főhercegnők, Rajner és Frigyes főhercegek, továbbá az elhunyt sógora, Fülöp orleansi herceg Londonból. A királyi palotában és a várbeli kápol- nában éjjel-nappal dolgoztak a gyászpompa elkészí- tésén. A merre a szem tekint, mindenütt a komor fe- keteség szomorú színt látja, a kápolna falai fekete posztóval vannak bevonva, jobbra-balra a hercegi család cimere ékeskedik, amelyen ezüst betűkkel ez a fölírás van: *Archid. Clotilda Maria Rajneria MCMIII.* A szertartást az eddigi megállapodás szerint Vaszary Kolos bitoros-hercegprímás végzi négy megyéspüspök, több kanonok és apát segédletével.

A fiatalon letört hercegi sarjadék holttestének fogadására a déli vasut pályaudvarának érkezési oldalán ma este nyolc óra előtt óriási közönség jelent meg. A rendőrség és az udvari személyzet kordont vont az állomás előtt és csak a hivatalos személyisé- geket engedte be a pályaudvarra, ahol megjelent gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagya, báró Fejér- váry Géza, a hercegnő főudvarmester-helyettese, gróf Szarmay Béla és gróf Karacsonyi Aladár, két kamarása. Apponyi grófkisasszony helyettes főudvarmesternője és Zselensky grófkisasszony udvarhölgye, valamint a szolgálatfelteire kirendelt udvari kíséret.

Méltóságos esőndességekben várakoztak valamennyien, mikor nyolc óra tíz perckor megérkezett az udvari vonat, mely négy kocsiból állott. Az első kocsiban ült József főherceg és Klotild főhercegisasszony két leányukkal, Henriette és Erzsébet főhercegnőkkel. A második kocsiban ültek Fülöp orleansi herceg te- leségével, a harmadik kocsit hozta az elhunyt főherce- gkisasszony holttestét a temérdek koszorúval s a ne- gyedik kocsiban a főhercegi udvar személyzete jött Libsis jószágkormányzóval és Unterauer udvari taná- cossal az élen.

A megérkezés után a főhercegi család tagjai a rájuk várakozó udvari fogatokba ültek és egyenesen a várban lévő lakásukra hajtottak.

A komornyikok, mihelyta vonat megállt, a koporsó- hozó kocsiba mentek. Előlépett ekkor a papság s a komornyikok bevitték a koporsót a rügtönzött gyász- kápolnába. A drabanttestőrök és testőrlovások a ko- porsó mellé álltak. A magyarországi udvarnagya, az elhunyt hercegnő helyettes főudvarmestere, két kama- rása, helyettes főudvarmesternője és udvarhölgye kö- veték és a számukra elkészített imazsmólyokhoz mentek. Ezután a papság Kanter Károly apátjelölés- sal élen a holttestet beszentelte. Erre a koporsót föl- emelték és a kíséretköt átvitték a halottszállító kocsira, Alig telt bele néhány perc, már rendben sora-

zokott a koporsót kísérő menet. Ósi tradíciók rende- szabja meg e ceremóniákat, nem is történik ezeken változás. Legelő foglalt állást két udvari lovász lám- pákkal, egy lovasosztag, mint elővéd, egy udvari turir lovon, egy udvari főbiztos kétfogatu udvari kocsiban, egy udvari biztos lovon, egy kétfogatu ud- vari kocsia a két kamarással, egy kétfogatu udvari kocsin a magyarországi udvarnagya és az elhunyt helyettes főudvarmestere, két udvari lovász lám- pákkal, a halottas kocsia a koporsóval. Mellette jobbról hat darabant-testőr alabárdal és balról hat lovastestőr kivont karddal. Ezenkívül mindkét oldal- ról négy-négy udvari inas, azután következtek a ha- lottas kocsia felügyeletével megbízott emberek, mögöt- tük két udvari lovász lámpákkal. Ezután kétfogatu udvari kocsin az elhunyt helyettes főudvarmesternője és udvarhölgye, egy kétfogatu négyülékes kocsia a hercegi kamarai személyzettel és egy lovasosztag, mint utóvéd haladt. A menet mindkét oldalán katoná- ság sorolat alkotott.

A menetet a déli vasuti pályaudvartól (az érkezési oldala), az Alkotás-után, Krisztináköruton, Krisztiná- téren, Attila-köruton, Szentjános-téren, Palota-uton, Szentgyörgy-utón, Szentgyörgy-téren át vonult a várpalotába. Az órszögek, amelyek előtt a menetet elha- ladt, a szabályzatban megállapított tiszteletadást teje- sítették.

A várbeli kápolnánál a komornyikok és lakájok leemelték a halottas kocsiról a koporsót s bevitték a kápolnába. Elöl mentek az udvari énekesek, komoran csendült fel a miserere éneke. A koporsó mellett négy nemes apród lépdelt égő viaszgyertyával. A ravatal mellett megállt a kíséret s ravatalra tették a fiatal halotat. A papság elvégezte a beszentelés szer- tartását, mire a kíséret elhagyta a templomot.

Holnap reggel ismét beszentelik a holttestet. Beszentelés után reggeli nyolc órától kezdve bebo- csájtják a közönséget is az udvari kápolnába. A templom belseje feketével van kárpítozva. Az ima- székek feketével bevonva, az oratóriumok feketével beagatva, az oltárokon fehérkeresztes fekete posztó, van az elhunyt címerével. A köröskörüli megvilágított ka- tafalk fekete posztóval van bevonva, azon a részen, ahol a koporsó áll, aranyszóval leterítve, fölötté feketeposztós mennyezet függ. A koporsó mellett a hercegi korona, a hercegi kalap, egypár fehér keztü, egy legyező, valamint a fenséges halott rend- jelei vannak vánkosokon. A Klotild főhercegnő ko- szoruját holnap teszik le a ravatalra. Garay Antónia virágcsarnokában készül a legnagyobb koszoru. A koszoruba ezer szál gyöngyvirágot, ötszáz rózsabi- miből, ezenfelül orchideát, gerdeniát, begoniát s még sok más virágot fűztek. A virágokat, amelyek között mirtus és narancsvirág is van, menyszonyi fátyol fedi, a szalagok között fekete gyászfátyol leng. A koporsó szemlére kitételének ideje alatt a kata alk- mellett testőrök adják a diszorséget és a papság, a komornyikok és udvari inasok imákat mondanak. Nyolc órától tizenkét óráig a földtárnál miséket mon- danak az elhunyt lelkiüdvéért és tizenkét órakor a kápolnát elzárják a közönség elől. Déli 12-1 óráig a templomokban harangoznak.

A temetés holnap délután négy órakor lesz. E gyászünnepon négy óra előtt összegyűlekeznek az udvari kápolnában a miniszterek, zászlósúrak, udvari méltóságok, az országgyűlés két házának elnökségei, a tábornoki és tisztikai Budapest székesfőváros küldöttsége és a többi küldöttségek, azután az elhunyt hercegnő helyettes főudvarmestere, két kamarása, helyettes főudvarmesternője és udvarhölgye, valamint szolgálománya és mindnyájan elolajlják a szá- mukra kijelölt helyet. Ő felsége, a fenséges urak és asszonyok a szertartás kezdése előtt a várpalota felső négyzetének sarokterméből, a folyosón és a kriptá- lépcsőn, továbbá a sekrestyén át a presbitériumban számukra elkészített helyekre vezetnek. A király részére külön imazsmóly van fölállítva. A katafalk két oldalán állanak két arcier-testőr és két magyar testőr, tiszteikkel az öökön; nyolc nemes-apród, négy komornyik és nyolc udvari inas. Nyolc darabanttestőr és nyolc lovastestőr tiszteivel a templom oldalkijára- tánál áll fal.

Az elhunyt lelkiüdvéért szombaton délelőtt tíz órakor gyászmise lesz a Szent István-kápolnában. A misére József királyi herceg főudvarmestere hivatala meghívott adott ki. A király az elhunytért december 18-tól kezdődő, tizenkétnapos udvari gyász/ rendelt el.

A budapesti Klotild-paloták bérlői ezt a fel- hívást adták ki:

A kérelmetlen halál gyászba borította ő csás- zári és királyi fenségét, József főherceget és fensé- ges nejét, Klotild főhercegisasszonyt, midőn elküldte fekete genuízást boldog otthonukba, hogy ragadje ki a szerető szülők karjai közül édes gyermeküket. Fájdalom és bánat tölti el minden magyar ember szívét s igyekszik megosztani a fenséges szülők mély kesé-

rűségét. Mindnyájunk szívéhez közel áll a gyászba borult szülőpár, kik hazánkat a jószág megszámlálhatatlan tanujével araszják el. Ezért tiszteletteljesen kérjük a Klotild-paloták bérleit, adjunk gyászunk és kegyeletünknek külön megnyilatkozást is olyképpen, hogy pénteken, e hó 18-án, délután háromnegyed 4 órától 5 óráig, míg néhai Klotild főhercegnéasszony ő fenségét utolsó útjára kísérik, üzleteinket zárva tartjuk. Színetelen üzleteinkben ezen idő alatt a munka és főhazakodjunk a Mindenhatóhoz, hogy óvja meg minden bánatot és lájdatomtól felséges királyunkat és az egész fenséges királyi családot.

Hedvig.

Roux és Metsnikoff párisi orvosok egy Hedvig nevű majom sikeres beoltásokat eszközöltek különféle betegségekhöz.

Szegény Hedvig így szól: — „Az én bajom Az volt eddig csupán, hogy mint majom Sohasem volt még egy csepp bajom.

Hajam se hullt; ki nem pattant a szám; A kórház nem volt az én hazám; Lázam sem volt sohasem talán.

Nem volt süket fülem, szemem se vak; A testemen nem volt se seb, se dag, S olyan vagyok, miként a makk.“

Igy szólott szegény Hedvig, a szomorú, Pofáján ül a bánat és a bán; De jöttek Metsnikoff és Roux.

Hedvig! Hedvig! Te most boldog leszel; A két tanár oltót és kést reszel; S velük a husodba beszél.

Ó hála! hála! itt a nagy siker! Minden tanár sokat nyer, hogyba mer; S a testeden a dag kikel.

Azóta Hedvig boldog egy majom, S a boldogság jól fest az őstajon Keresztülmegy minden bajon.

Igaz, hogy Hedvig néha ideges, De minthogy Hedvig nő, ez mit se tesz, Mert Hedvig mostan érdekes.

xl.

A vidám vendéglős.

A fővárosban egy vendéglős a kocsmájába csábítja a hamis- és hazárdjátékosokat. Azután névtelen levélben feljelenti a rendőrségnek. Őt is bezáráják, — de ezért ízetést kap. Az ötletes urat tegnap újra becsukták.

(Pécel Mór találkozik az utcán Gödöllő Taksonnyal.)

Pécel: Szervusz, Taksony!

Gödöllő: Párdon, Gödöllő! Tudtommal nem ittunk brudert.

Pécel: Bocsánat! Midég összetéveszttem ezeket a rongyos kis nyaralóhelyeket. Tudja, egy ösmerősöm Gödöllőn nyaralt tavaly. Háromszor meglátogattam, s mit gondol, nem mindig Taksonyba mentem? De igen, mind a háromszor...

Gödöllő: Kedves Pécel, figyelmeztetem, hogy most kegyed egy hivatalos embert csufool. S elvégre is egy külvárosi kávé s nem engedheti meg magának ezt a fényűzést.

Pécel: Hogyan, ön már nem kocsmáros?

Gödöllő: Sőt ellenkezőleg — az vagyok. De mellesleg az állomat is szolgálom. — Hát ez így van, kedves... Nagymaros...

Pécel (szerényen): Kérem, csak Pécel.

Gödöllő: Hát ez így van: én, amint ön is jól tudja, egyike vagyok azoknak, akik ha kártyáznak, hát az ujjuk hegyével látnak. Szegény atyám vak volt s alighanem tőle örököltem tapintatos természetemet. Jó ideig az újjam hegyéből éltem, de egy napon azt gondoltam: minek fizessek én másnak kártyapénzt? Kocsmát nyitottam hát s barátaim extán az én helyiségembe hozták a vidék disznó-, tojás-, tej-, vaj-, gabona- és marhakereskedőjét. Nagyon jól ment a dolog, s a pénz ajtóstul rohant esténként kocsmámba. Mondhatom önnek, kedves Budak... pardon, Pécel, hogy két hónap alatt magam körül láttam városunk minden ujjhegy-művészt. Am az én ambicióm nem állt meg itt. Megszagoltam, hogy a rendőrség sejt valamit. Erre én elmegegyek a főkapitánysághoz, szölok hozzá: Kérem, én a főváros minden hamis- és hazárd-kártyását átadom önnek. Mit fizet érte? Erre ő azonnal megajánlolt haterz forint évi fizetést, s abban az esetben, ha az én orgazdaságom bebizonyul s elzáratásom szükségessé válik, tíz forint napidíjat. Így aztán megéltünk valahogy. (Előhúz egy óriási, gré-

mántal kirakott aranyórát.) Ejha, sietnem kell, tízre a hivatalomban kell lennem. Három hónapra ismét le- osuknak. Kilencszáz forint. Hát Isten önnel!

Pécel: Együtt mehetünk. Nekem is arra van dolgom. Az ügyészség börtönében. Hat hónap. Négy- ezer forint.

Gödöllő: Bolond ön? Mit beszél!

Pécel: (Egy sokkal nagyobb és gyémántosabb órát húz elő, s véletlenül kiejt a szájából hat arany- fogat.) Hja, lelke, én előkelőbb urakkal dolgozom. Rablógylkosok, öregem. Pá! Majd ha szabad leszek, látogasson meg. Kávéház a névtelen levélkéhez. Ágyó!...

—n.

Az olasz nevet.

— Egy Novelli-előadáson történt. —

Első néző: Te Jenő, ott egy olasz ül.

Második néző: Honnan tudod?

Első néző: Hát nem látod?... Nevet.

Második néző (feleségéhez): Róza, ott ül egy olasz.

A nő: Honnan tudod?

Második néző: Hát csak ösmerem... Nem látod?

Nevet...

A nézők (mindenfél): Ott ül egy olasz... Ott ül egy olasz... Olasz... Olasz... sz... sz.

Az olasz (miután észbe jut egy tegnapi vicc, telka- cag): Hahaha!

A nézők: Az olasz nevet!... (Mindenfél!) Ha- haha...

Egy a karzaton (sugja): Most kell nevetni!:

A karzat: Bruhahaha...

A páholyok: Brühühühü!:

Az olasz (magában): De jó lehet ez... (Nevetni kezd.)

Hihihihii... hahaha...

(A szinpadon Novelli megtudja, hogy feleségül vette saját anyját s hogy megölte apját. Ezért kiszúrja szemét.)

Az olasz: Szegény ember!... Üres a ház és hogy dolgozik... Ezen igazán sirni lehet...

(Könnyezni kezd.)

Első néző: Jenő, az olasz sir...

Második néző: Róza... Nézd csak... Er weint!...

A nők: (előveszik zsebkendőjüket) Jajajaj!...

(A karzaton orrokat fújnak, könnyeznek, zsebkendők sulognak. Szóval, meghatottság mindenfél.)

Itt is, ott is: Sir az olasz... Az olasz sir... Sir az olasz... olasz... sz... sz...

(A függöny legördül.)

Az olasz: (boszusan fődől) Három forintba került, az ördög vigye el, és egy szót se értem... Inkább a Folieba mentem volna.....

P.

FŐVÁROS

(*) Horváth János tanácsos nyugdíja. A tanács mai ülésében elhatározta, hogy előterjesztést tesz a közgyűlésnek, hogy a nyugdalomba vonuljon Horváth János tanácsosnak hosszú szolgálatáért mondjon elismerést és köszönetet. Javasolja továbbá, hogy a második körpótéket is szavazza meg a közgyűlés és 8400 korona nyugdíjat adjon a távozó tanácsosnak.

(*) A fővárosi kórházak költségvetése. Ma délután, a belügyminisztérium és a székesfővárosi kiküldötteiből álló vegyes bizottság tárgyalás alá vette a fővárosi kórházak 1904. évi költségvetését. A minisztérium részéről ott voltak: Reisz Gedeon osztálytanácsos, Payer számvevőszéki igazgató, egy segéd-titkár és egy számvizsgáló; a főváros képviselőiben: Viola Imre tanácsos, Dévény Gyula tanácsjegyző, dr. Müller Kálmán kir. udvari tanácsos, kórházi igazgató, dr. Ludvík Endre kórházi igazgató, Muchmayer Ferenc számtanácsos és Seregi Árpád számvizsgáló. Az értekezleten, amely a Központi városnéző tanács- termében ment végbe, a főváros képviselői megadták a szükséges felvilágosításokat a minisztérium képviselőinek, akik ezeket megnyugvással vették tudomásul és ezekről jelentést tagnak tenni a miniszternek.

SZÍNHÁZ, ZENE

** D'Albert. A Beethoven-nagyhét ünnepei közé tartozik, hogy d'Albert, a zongora klasszikus titánja ma este a *Sonata appassionata*-t játszotta el, mintegy művészi hitvallásul hangversenyének bevezetésekképpen. A Royal-terem dobogója előtt ismét együtt voltak d'Albert lelkes hívei, akik az ő művészetében csudalják a tökéletes zongorajátékot, amely minden személyi érvényesüléstől menten, tisztán a műrekek szolgálatában áll. Hogy a műrekeknek az a szűzi kultusza leginkább éppen Beethoven tolmácsolásához méltó, fölösleges mondani, Liszt h-moll szonátájának — az idén már hallottuk Sauer-től — sok az ellensége, aki a művet szertelennek és rapszodikusnak találja; ma

este csupán barátjai hallgatták, amint ezt az utána felzúgó tapsviharból következtetjük. Chopin h-dur nóturmoja a holdsugáros-romantika eszményi szépségében érvényesült, — a g-moll ballada pediglen kifogástalan plasztikában. A közönség viharos lelkesedéssel ünnepekte a mestert, aki a farszató műsor után egy Liszt-féle ráadásal közönte meg a taps- vihart.

** Novelli bucsufellépte. Negyedszer és utójára lépett fel ma este Novelli Ermete a Népszínházban. Az esztétika magasabb szempontjából ma érdemelte volna meg először, hogy a színház félig üresen maradjon; és éppen ma telt meg a nézőtér nemcsak szép, de fizető publikummal is. Amikor *Shyloket* játszotta: félház. Amikor *Leart* játszotta: félház. Amikor *Ódipusz kirdlyt* játszotta: majdnem üres ház. Ma végre nagy közönség volt jelen, — és a mai darabnak semmi köze az igazí, a számbavehető irdalomhoz; a mai szerep banális hatásokkal megtömött parádés-szerep, inkább a *stagnone* starjainak, mint nagy művészeknek való, akiket éppen az a becsvagy tüntet ki, hogy a legne- mesebb anyagból dolgozzanak és a legnagyobb köl- tők tolmácai legyenek. — Az *Un avramma nuovo* spanyol darab; olasz dolgozta át; és angolok játsza- nak benne, még pedig Shakespeare-korabeli angolok. Arról nem is beszélék, hogy az angol típust, az angol karaktert a spanyol páthosz és az olasz szenvedély tökéletesen meghamisítja és dühöngő tigrisek karri- katurájává teszi. Ez a kifogás nagyon magas. Röviden azt kell mondanom, hogy a darab egy régen elavult iskolának a maradványa és a spanyol szerző az öreg Dumas pózoló és nagyzó romantikájának a hulladékaiból állította össze. Yorik nem más mint tragikusabb kiadása Dumas *Keanjének*. Mind a kettő színházat játszik a színházban és az egyik játék köz- ben inzultusokat vág a páholyban ülő vetélytárs sze- mébe, a másik megéli vetélytársát a spanyol előtt. Dumas *Keanjében* van legalább valami gagalléros csillo- gás, valami derült és briliáns bohémiség; de a szegény Yorik szomorú alak, aki vén fejfel fiatal nőt vet felesé- gül, amit ez az asszony megcsal (a férje fogadott fia- val) s aki folyvást a szerelemföltés g-hurját recsegleti előttünk. A szerelemföltés művészi rajza nagyon érde- kes lehet; hatalmas pszichológiával dolgozó drámaírók ebben a nembn alkottak is már sok kitünőt és ma- radandót. De a spanyol szerző nem művész, nem pszichológ, hanem a drámaírók mesteremberek vaskos fogásaival izgató jelenetekre pályázik és lelkiindula- tokat olyan rikkító színekkel fest, mint egy diszlet- festő. Ha Novelli a maga nagy egyéniségét, művésze- tének a varázsát nem adta volna oda ennek a darab- nak: egyszerűen nem lehetett volna kiállani. Az egész darab az utolsó felvonás csattanójáért készült. Yorik, a kiváló komikus-színész, Shakespeare kortársa és barátja, egy fiatal szerző új drámájában mindenáron tragikus szerepet akar játszani, mert már megunta, hogy minden szavával és mozdulatával kacagást támasz- szon. Egy megcsalt férj szerepét játszáná, nejjével Alice-szal és fogadott fiával, Edmondal hármásban. Alice adná a hűtelen hitvest és Edmond az álnok szeretőt. Magától értetődik, hogy a darabban vállalt szerepek megfelelnek a valóságnak. Edmond az Alice szeretője. Yoriknak erről fogalma sincs, bár félté- kenysége működni kezd és végiggyanúsítja minden jó barátját, Shakespeare sem véve ki. Egy szí- nész-rivális (Walton) gaz intrikája rántja le sze- méről a leplet az új dráma bemutatóján. Ed- mond egyik szerelmes levelét elveszi az asszony- tól és egy rekvizitum-levél helyett ezt a kompro- mitáló kéziratot adja át a szinpadon (mint a meg- csalt lovag szolgálója) Yoriknak. A játékból véres valóság lesz. Yorik ledöfi Edmondot és elájul, meg- örül. Shakespeare pedig kilép a szinpadra és jelenti a közönségnek, hogy vége az előadásnak, mert a nagy Yorik találás véletlenségéből igazán megölte a partnerét. A darabnak ez a clouja Novelli játékában megrázó hatást tett. Rettenetes volt nézni arcának az elváltozását, amikor elkezdte olvasni a rekvizitum- levelét és lassankint rájött az igazságra. A kába né- zés, a dadogás, majd a határtalan fájdalom és harag, amivel fogadott fia ellen fordult: nagyszerű pszicho- lógiával volt megcsinálva. Csak az volt sok, amit legvégül művelt, amikor érgész teste vitustáncot járt és szemét, száját torz rángatódászok közt for- gatta ki. Itt a patológiai önéllál, külön bravurrá vált. Ez az a kórházi virtuozitást mindenkiben megörvön — Novelliben is. De persze, ha ilyen rafin- nált, bombasztikus és üres darabokban lép föl a nagy színész: akaratlanul odasüllyed, hogy szerepének a belső ürességet fényes külsőségekkel, szenzációs fo- gásokkal pótolja. Ez alól a demoralizáló befolyás alól még Novelli sem vonhatta ki magát, noha neki sikerült az, hogy nemcsak a darab végén, de az előző felvonásokban is toronymagasságban álljon a sze- repe fölött és a szerző pózainak megadja az élet látszatát, az igazság crejét. *Novellék* ezt a darabot

ma sugó nélkül játszották végig. Ezzel kárpótlást adtak a többi előadásokért, ahol a sugó olyan indiszkrét módon kiabált, hogy minden mondatot kétszer hallottunk: először a sugótól, azután a színezőtől. S ennek a magyarázata egyszerű: az *Un drama nuovo* százszor játszották egy év alatt, *Leart* és *Ódipusz* hivatali egyszer, kétszer, vagy egyszer sem. Ami elég szomorú világot vet Európa művelt publikumára.

A. E.

Nemzeti Színház. Fényes Samu háromfelvonalas drámájából a szombaton bemutatásra kerülő *Messias*-ból ma már teljes diszlettel és jelmezekkel tartották meg a házi előadást a Nemzeti Színházban. Az újdonságból a sajtó képviselői számára holnap, pénteken délután 6 1/2 órákor rendező előadást az igazgatóság. A *Messias* bemutatás előadása hét órákor kezdődik.

A Népszínház karácsonyi műsora. Az idei karácsonyi ünnep három napot foglalva el, a Népszínházban hat ünnepi előadás lesz. Az igazgatóság úgy állapította meg az ünnepi előadások műsorát, hogy mindegyik előadásra más-más darab essék a színház legnépszerűbb darabjai közül. A karácsonyi alkalmával felújítják Andrást legnépszerűbb operettjét, a *Fabót*, melyet *Küry Klára* és *Hegyi Aranka* művészei már 70 előadásból juttattak, továbbá *Géczy István* népszínművét a *Gyimesi vadivirág*ot, amely *Blaha Lujzával* már 73 előadás ért, továbbá színe kerülnek *Eyder* operettje, a *Vándorlegény Komlóssy Emmával* és *Kovács Mihállyal*; azután *Béldi Izor* látványos drámája, a *Bonaparte*, *Verő György* apró népszínművei a *Menyessékek* és *Huszka*—*Martos* operettje a *Bob herceg*. — Az ünnepekre való tekintettel *Somló Sándor*, a Nemzeti Színház igazgatója megengedte *Blaha Lujza* fellépését a Népszínházban s kivülé *Küry Klára*, *Hegyi Aranka*, *Komlóssy Emma* s a színház összes elsőrendű szereplői résztvesznek az ünnepi előadásokban, melyekre a jegyek a Népszínház-utca felőli pénztárban már kaphatók. A karácsonyi műsor a következő: Pénteken délután *Bob herceg*, este *Baba*; szombaton délután *Gyimesi vadivirág* (*Blaha Lujza* vendégfellépésével), este *Vándorlegény*; vasárnap délután *Bonaparte*, este *Menyessékek* (*Blaha Lujza* vendégfellépésével).

Magyar Színház. A Magyar Színházban holnap házi előadás lesz *Verő György Doktoriskasszonyok* című operettjéből. Az operett teljes kiállításban, festői díszletekkel és tarka, változatos jelmezekkel kerül a közönség elé. Az első előadás Siofok élethű képe, a regattával és a mozgalmas furdó élettel, a másodikban a Bakony rengetege s a harmadikban egy régi nemesi kastély diszterme adnak keretet a mindvégig kacagató vídamság cselekményének, amelyben a komikumot hálás szerepekkel képviselik *Sziklai*, *Ráthonyi*, *Tollagi*, *Fenyéri*. A *Doktoriskasszonyok* a színház második eredeti operettje, amelynek bemutatására tömegesen váltják előre a jegyeket. Az új operett színes plakátjai, amelyek rajza *Faragó Géza* műve, ma jelentek meg a hirdető oszlopokon.

A Bonaparte előadása. *Béldi Izor* nagy drámájának, a *Bonapartenak* ma délelőtt 10 órákor volt a jelmezes és díszletes előadása a sajtó képviselői jelenlétében. Végignézte a főpróbát a Népszínház kiváló vendégművésze, *Novelli* is, aki annyira érdeklődik a darab főszerepe iránt, hogy elutazását Budapestre elhalasztotta, hogy a *Bonaparte* pénteki premierjén jelen lehessen. A *Bonaparte* premierjének külön is érdekességét kölcsönöz *Szántó Ilonkának*, a Népszínház új tagjának első fellépése. Ezt a debut a legnagyobb várakozás előzi meg.

Vígjáték. A *Kutyamos* díszletes és jelmezes házi előadása ma délelőtt volt a Vígjátékban. A darabot gyors tempóban játszották végig és kiválóképp *Hegedűs Gyula*, *Góth*, *Topolczai* és *Szerényi* alakításai tetszettek. A mulatságos újdonság több sikerült csoportos jelenetét lényegképezte.

Művész-est. A képzőművészek nyugdíj- és segélyalapja javára nagy művész-estély lesz január végén a Royal-szálló termeiben. Az estélyen többek között közre fognak működni: *Róna József*, *Lots Kornélia*, *Hubay Jenő* és *Popper Dávid*. A rendezőbizottság száznál több előkelő művészből és azoknak családtagjaiból áll.

A Nemzeti Zenéda hangversenye. A Nemzeti Zenéda e hó 19-én, szombaton esti fél 8 órákor a fővárosi Vigadó nagyszínházban *Gubbi Alajos* igazgató és karnagy vezetés alatt hangversenyt rendez. A hangverseny hét számból áll s azokban *Bach*, *Maier*, *Rameau*, *Mendelssohn*, *Liszt*, *Chopin*, *Hubay*, *Lányi*, *Zichy*, *Mozart* és *Bruck* művei szerepelnek.

Vidéki színművészet. *Miesey F.* György színtársulata a közönség osztatlan elismerése mellett működik Székesfehérvárott. Napról napra hozzá színe a fővárosi színházak újdonságait. *Tavaszi Vándorlegény Aranyvirág*, *Ejzeli menedékhely*, *Mici hercegnő*, *Heidelbergi diáklét*, *Louise*, *Csodagyerekek*, *Bojus*, részben már színterülettel, részben pedig műsorra vannak tűzve. Az operette énekes-személyzet erősségei: *M. Bácsy*, *Julosa*, *M. Nagy Mari*, *Ragyányi Iza*, *Baranyay Ferenc*, *Szigeti Andor* s a kitiűnően szervezett nagy énekkar. A drámai személyzetnek az elmúlt héten volt nagy sikere az *Ejzeli menedékhely* előadása alkalmából. Különösen a társulat fiatal művésznője, *Torday Etelka*, aratott nagy sikert *Nászja* szerepében.

Bonaparte.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, december 17.

Darabom tartalmát három szóba foglalhatom: Bonaparte — Napoleon — Bonaparte.

Afféle dramatiszták életrajz; kezdem a fiatal Bonaparte első hadi diadalaiival, azután Bonaparteból Napoleon lesz, a császár, ki meghódítja Európát, de hatalma felőpöntjén a fátum ellene fordul és ő mindent elveszt: trónját, feleségét, meg gyermekeit is; végül Neapolomból ismét Bonaparte lesz („Bonaparte tábornok”), kinek Szent-Ilona a Golgothája, hol megszenved mindenért, míg végre a halál véget vet szenvedéseinek.

Nem akartam Bonaparte-dramát írni, csak egy jó Bonaparte-szerepet. *Szirmai Imre* kért fel erre, még tavasz elején, egy vidám művészbéd alkalmával. Akkor meg is tartottuk azonnal a kérészlőt, pezsgőszó és a legkedvesebb háziasszony néfázása mellett.

Azután hozzáfogtam a munkához. Egész nagy Bonaparte-könyvtárt böngésztem át, — de végül mégis csak *Dumas*-tól vettem kölcsön az anyagom egyik részét és annak elrendezését. Egyébként pedig a magam utján jártam. Ez a munkám tehát nem egészen „eredeti”, de sok benne az eredeti részlet. Szereplőim közt van olyan, mint a kis *Jenkins Elly*, aki nem is létezett soha; ismét mások, mint *Mária Lujza*, a históriától eltérően vannak megrajzolva. Mindazon jelenésekben, melyeket a saját fantáziámból merítettem, tudva és akarva követtem el anachronizmusokat. Hogy mást ne említek: *Mária Lujza* már elhagyta urát akkor, midőn ez a fontaineleau kastélyban aláírja lemondási nyilatkozatát, — darabomban mégis ugy szerepel, hogy akkor bucsuzik el Napoleontól és kegyetlen szemrehányásaival teljesen megtört a már különben is megsemmisült császár; *Berthier* még 1815-ben halt meg Párisban, én mégis ott szerepeltetem Szent-Ilonán még 1821-ben és Napoleon bucsuzása gyermekétől is anachronizmus.

A poetica licencia az egyedüli métségem mindazért, amit *Clio* ellen vétettem. A drámai ökonomia és bizonyos „személyzeti okok” kényszerítettek erre. A Napoleon két feleségét — a históriától teljesen eltérően — egymáshoz hasonlóknak tüntetem fel; de csak azért, hogy a két szerepet egyazon művészre játszassa el, és így a domináló férfi főszerep mellett ez a kettős női szerep színésznői virtuozitás kifejtésére adjon alkalmat.

Hogy végül a színmű komoly hangulatát a vaudeville elemivel is tarkítottam, és hogy dalokat és táncot is illesztettem egyik-másik jelenésbe, azt nemcsak a változatosság kedvéért, hanem főleg azért tettem, hogy egy fiatal tehetségnek, a kis *Szántó Ilonkának* alkalmat adjak képességeinek, művészi kvalitásainak a bemutatására.

Egyéb mondanivalóm nincs. Nyugodtan várom a bemutatót. Vajha a mindenkori közönség elnézően fogadná, és kegyes jóakarátának élető áldásából juttana igénytelen munkámnak is!

Dr. Béldi Izor.

Ulóirat, Béldi barátommal írtam a *Katalint* és a *Külföldi hercegnőt*; most sem engedtem őt egyedül tnnak, hanem elkísértem; — írtam a *Bonaparte*hoz néhány zeneszámbot: dalokat, koronázási indulót, melodramás kísérletet, ami éppen kellett. Ha akad ezek közt olyan, amely tetszik, — nem lesz boldogabb ember a világon, mint

Fejér Jenő.

MŰVÉSZET

□ Az állam képvásárlása. Az államvásárlóbizottság dr. *Berezovics* Albert közoktatási miniszter jóváhagyásával a teli kiállításán 24 olajfestményt, 5 szobor- és 26 grafikai művet vásárolt meg, részint a Szépművészeti Múzeum, részint vidéki múzeumok számára, összesen 43,355 korona értékben.

A vásárló-bizottság elnöke *Forster Gyula* miniszteri tanácsos, a műemlekek országos bizottságának elnöke, tagjai voltak: gróf *Andrássy* Tivadár, *Kammerer* Ernő, a Szépművészeti Múzeum igazgatója, *Radics* Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, *Wartha* Vince miniszteri tanácsos, *K. Lippich* Elek miniszteri osztálytanácsos, a művészeti osztály vezetője *Tórey* Gábor, az Országos Képtár igazgatója, *Lots* Károly, *Penczer* Gyula, *Zala* György és *Alpar* Ignác művészek. A megvásárolt műtárgyak a következők: Olajfestmények: *Grünwald* Béla: Rubaszarítás; *Kriesch* Aladár: En vagyok az új, iga-ság és az élet; *Thorma* János: Október elsőjén; *Kosza* József: Kosaras leány; *Vaszary* János: Őszi est; *Zombory* Lajos: Magaslány; *Ujváry* Ignác: Arvizkor; A vér; *Olgay* Ferenc: Nyári éj; *Bihari* Sándor: Mire megvénülünk; *Lots* Károly: Furdó nő; *Kot* Endre: Kis övezgy; *Mihálik* Dániel: Balaton; *Szájny* Lajos: Fa'u vége holdvilágnál; *Nyilas* Sándor: Hazatérő kapás; *Zemplény* Tivadár: Csipkeverő leány;

Knopp Imre: Furdés; *Juracek* Jenő: Magdolna; *Folt* Hugó: Vizsga; *Tull* Odón: Pónaság; *Kacziány* Odón: Hangulatok Tiszadobról; *Olgay* Viktor: A mező télen; *Patak* mentén; *Markó* Ernő: Holdas táj; *Szobor*művek: *Dankó* József: Kézi munka; *Kaszás*: *Poty* szivar; *Szegény* asszony; *Horvay* János: Zsolnay szobra (brozban); A grafikai művek közül: *Kaza* György: Dunaparti kocsmá; A Flatorai-gát; *Glatz* Szászár: Kapás; *Reggeli*, *Falusi* fodrász; *Székelly* Árpád: Szadai részlet és három tájkép; *Chabada* Béla: Tanulmányjel; *Női fej*; Ezenkívül a *Könyves* Kálmán kiadásában megjelent Magyar litográfiai című album mind a tíz lapját megvásárolták.

□ **Művészi ösztöndíjak.** A Lípótvárosi Kaszinó által alapított 1000 koronás ösztöndíjat az idén *Thorma* János festőművész nyerte el *Október elsőjén* című művével, mely a teli tárlaton ki van állítva. — *Lots* Károly 2000 koronás díját *Krenner Tardos* Viktor kapta meg a teli tárlaton kiállított *Megszárv furdás* című olajfestményére. Az övezgy gróf *Nemes* Nándorné született *Ransonnelle* Elizán báróné által alapított 800 koronás ösztöndíjat a Képzőművészeti Társulat pályabíró-sága tizenegy pályázó közül *Scablya* (Frischauf) *Ferenc* festőművésznek ítélte oda hét esztendőre.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ **Kiss József ünneplése.** Abból az alkalmából, hogy *Kiss József* most ünneplése szüetetésének hatvanadik évfordulóját, az *Aurora* irodalmi és művészeti kör jolyó hó 20-ikán, vasárnap délelőtt 11 órákor a Nemzeti Múzeum dísztermében *Kiss József ünneplést* rendez, melyen maga *Kiss József* is meg fog jenni és néhány költeményét fel fogja olvasni. Az ünneplésen közreműködnek még: *Fáy* Szeréna, *Ego*, *Ipolyi* Valéria, *Szentessy* Gyula és dr. *Vrabély* Armánd A belépés az ünneplésre díjlan.

□ **A Magyar Természettudományi Társulat** tegnapi választmányi ülést tartott, melyen a titkár bejelentette, hogy a könyvkiadó vállalatnak folyó évi könyvilletménye: *Almásy: Vándor-utam* *Ázsia szivébe* című munkája; a jövő évi illetmény egyik része, *Darwin Tengetjárás* című munkája elkészült. Elhatározza a további a választmány, hogy a társulat összes kiadványait ugy tagjainak, mint az iskoláknak, egyesületeknek, intézeteknek, kaszinóknak évi 30 korona általny kedvezményes összegért fogja adni a jövő év elejétől.

Nyitlter.

A közleg ünnepek alkalmából ajánljuk az elismert kitűnő minőségű

„Transsylvania” és „Vin brut”
pezsgőborainkat
Louis François & Co.
csász. és királyi udvari szállóhók
pezsgőbörgyárosok, Budafok.

Helyi ügynököt

ki ily minőségben sikeres működést kimutatni képes, Állandóan alkalmaz budapesti gépgyári cég. Ajánlatokat „Állandó” jelleggel a kiadóhivatal utján kérünk.

Hazai levélpapír

meglepe szép kiállításban

a legszebb ajándék.

KÁROLYI GYÖRGY papirkereskedésében

Budapest, V., Dorottya-utca 10.

Díszes naptárak. Újévi köszöntő kártyák.

Jó külsejű

urak, kik foglalkozást keresnek, jelentkezzenek este 7 órától 8 óráig kiadóhivatalunkban, Kerepesi-ut 25.

Képkedvelők figyelmébe!

Fényes Ferenc volt veszprémmegyei főispán tulajdonos **olajfestmények** származó az „ANGOL KIRÁLYNŐ” szállóban eladtnak.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmát, sem alakját nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Bíró és ügyvéd.** Az igazságszolgáltatás egyenrangú faktorairól, a bíró és ügyvéd között fennálló hivatalbeli viszonyról ma érdekes felolvasást tartott az *Ügyvédi* Körben dr. *Nagy* Dezso. Törvénykezési rendünk fejlesztésének legislatív előkészületei, továbbá a bírák és ügyvédek között gyakori kinos incidensek különböző aktualitást adtak ennek a felolvasásnak, amely kritikája során mgszívlelésre méltó tanácsokat osztott jobbra is, balra is.

A bíró és ügyvéd között fennforgó feszült vi-

KÖZGAZDASÁG

Az Osztrák-Magyar Bank budapesti igazgatósága Töpel Alfréd alkormányzó elnökölésével ma tartott ülésében a magyarországi bankintézeteknél sorrend szerint kilépő váltóbírálnak újból meghívását, illetőleg új váltóbírálok kinevezését foganatosította. A budapesti főintézet melé az eddigi váltóbírálok: Adler Lajos, Császár Jenő, Forster Géza, budai Goldberger Bertold, szöbi Lucaenbacher Pál, Tahy István és Waldhauser Adolf újból meghívatták.

Az új ágyuk. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége abból az alkalomból, hogy az új ágyuk kérdése most eldöntés előtt áll, a magyar kormányhoz e kérdésben felterjesztést intézett.

A felterjesztés utal arra, hogy a közös hadsereg szállítása körül eddig követelt ielosztási rendszer mellett Magyarország az öt az összes össz-szükségletekből megillető kvótaszéri részt soha meg nem kapja, sőt meg nem kaphatja. Ennek oka az, hogy a kérdéses cikknek teljes részét a katonai kincstár saját gyáraiban állítja elő, mely gyárak kizárólag Ausztriában székelenek. Kizártnak tartjuk, — ugymond a felterjesztés — hogy az eddig követelt módszer a tüzérség tervezett reorganizációja alkalmával is fenntartassék. Mert az arzenál és a katonai kincstár többi gyárai kivétel nélkül Ausztriában vannak, ellenben Magyarország területén a katonai kincstárnak egyetlen gyára nincs. A katonai kincstár gyárai a szó szoros értelmében osztrák gyárak, amelyeknek tisztviselői, mérnökei, munkásai osztrák alattvalók, kik keresetüket Ausztriában fogyasztják, Ausztriában adóznak, egyszóval az ezen gyárakkal járó haszon kizárólag Ausztriának jut. Lehetetlen tehát továbbra is túrni azt az eljárást, mely mellett az összszükségletből előbb levonatik a kincstári gyáraknak termelése és csak az ezután még fennmaradó részt osztják fel a kvóta arányában az osztrák és a magyar magánipar között. E praxissal szemben feltétlenül követelhető, hogy az Ausztriában elhelyezett kincstári gyáraknak termelése mint osztrák termelés tekintessék és hogy Magyarországnak az ily uton szenvedett veszteségért és megkárosításért megfelelő kárpótlás jusson. Míg a katonai kincstárnak csak osztrák területen vannak gyárai, addig az ezen kincstári gyárakban előállított ipari cikkek számbaveendőek és legalább részben az osztrák szállítási kvótába beszámítandók, viszont a magyar szállítások kvótája ennek megfelelően felemelendő. Az államkincstár többrendű bel vasművek birtokában van, melyek közül bármelyikkel is megfelelő kiegészítés és oly berendezésekkel való ellátása, hogy az ágyugyártás céljaira teljesen alkalmas legyen, nem járna teljes kiadásokkal. Helyesebb, ha a magyar állami gyárak ügyük előállítására rendezetnek be, mintha oly cikkekben, melyek egyébként is az országban előállítatnak, a magyar magániparral szemben versenyt folytatnak. Ezek alapján kéri az egyesület a miniszterelnököt, hogy hasson oda, hogy a bécsi arzenálnak megfelelő második ágyugyár Magyarország területén létesíttessék, addig, míg ez megtörténhetnék a két ország magánipara között a ielosztás nem az eddig divó helytelen módszer mellett ejtessék meg. Közöllessék

velünk, hogy a közös hadügyminisztériumtól elfogadott terv szerint az ágyugyártásra megszavazandó összegből mekkora jut a katonai kincstári gyáraknak, az osztrák magániparnak s a magyar magániparnak.

Országos Magyar Kertészeti Egyesület ma tartotta meg Emich Gusztáv udvari tanácsos, egyesületi elnök elnöklése alatt az idei első előadó-estélyét. Gabnay Ferenc a tilleelőliek természetéről és tenyész-téséről tartott érdekes előadást. Utána Bernoldk Gábor a tököli erdőkben gyűjtött vadontermő gyöngyvirágokkal végzett termelési kísérleteiről számolt be. Kardos Árpád egyesületi titkár az amerikai származású Ontarió-almát mutatta be. Több érdekes növény-ujdonosság bemutatása után ismertette Temesvár kertészeti, amelyek nemcsak nagy kiterjedéseikkel, hanem kitünő kulturájukkal kiérdemelték Temesvár részére a *Magyar Erfurt* elnevezését.

A magyar kir. államvasutak és az általuk kezelt magánvasutakon feladott fizető árak mennyisége november hónapban 263.450 kocsiarákomány, ami 1462 kocsiával (= 42%) kevesebb, mint a múlt év november havában; kisebb volt ugyanis a feladott gabona, liszt, szén, darabárú és cukorárpa mennyisége, mely elmaradásnak oka valószínűleg, legalább részben az enyhe időjárás és az állomásokhoz vezető utnak az állandó esőzések tolytáni romlása. A mezői és kertü veteményeknél, bornál s szénél, vasárúknál, mézénél és kővéknél nagyobb volt ugyan a feladás, de ez a többlet nem volt elég az előbb említett árknál mutatkozott csökkenések kiegyenlítésére. Feladatot ugyanis a múlt hónapban: gabona 28.259 (-3.287), liszt 8.906 (-876), szén 20.269 (-2.359), cukorárpa 30.418 (-3.561), darabárú 51.922 (-1.904), dohány 1.884 (-136), petroleum 1.677 (-100), szőna és szalma 928 (-359), okor 3.212 (-62), aszaltszilva és szilva 989 (-526, só 1.968 (+148), káposzta burgonya és gyümölcs 7.235 (+1.150), bor 4.269 (+266), szesz 1.079 (+252), ércok 3.247 (+521), vas-és vasárú 5.096 (+623), fa 25.798 (+3.191), kővek, kavics és téglá 3.032 (+421), méz 1.884 (+305), élő állatok 9.314 (+120), cserhéj 377 (+17), sör 771 (+193), egyéb árú 35.365 (+338) kocsiarákomány.

Az év eleje óta november hó végéig volt a feladott fizető árú mennyisége 2.330.100 kocsiarákomány, ami 20.732 kocsiával (-1%) több, mint a múlt évben. Jelentékeny többlet volt gabonaáránál, melyből 243.156 (+19.648), lisztből 93.186 (+6.348), mezeli terményekből 36.068 (+11.002), fa 276.570 (+18.045) és okor 20.690 (+5.560) kocsi szállítottak. Kisebb volt a feladás: szénél 287.161 kocsiarákomány (-1.659), élő állatok 105.692 (-4.227). Aránylag még nagyobb az elmaradás aszalt szilvánál és szilvaivál a jolyó évi rossz szeb szilvatermés miatt, továbbá szőna, szalma és darabárúknál.

Vasárarnak. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők üzleti tejeletése.) Változatlanul kellemetlen esős időjárás mellett az élelmiszerpiac ma is csendes forgalmu volt. Részleteiben a következőképp alakult az üzlet: *Husfélek:* Vidéki marhahas eleje —80—,86, hátulja —80—1, K. mm.-ként. Öllött borjúk borbén, hosszan mérve, sulylevonás nélkül —86—1.10 K.-val nyertek elhelyezést kilonként minőség szerint. Lehozott sertésahas 1.04—1.10 K., sertésahas szalonnával együtt 1.06—1.12 K. kilonként. Birkabus kilója minőség szerint 50—70 fillér. Szőpen, tisztán kezelt szopós malacok kilója 1.60—1.80 K. *Tojás:* I. rendű friss telt árú 89—90, apadt 74—78, meszes 63—66 koronát

jegetett eredeti ládnként, *Tejtermékek:* I. rendű szövetkezeti teavaj 2.40—2.60, jó friss főzővaj 2.—2.20, friss tehéntúró 20—24 fillér kilonként. *Vágott baromfi:* I. rendű szőpen, tisztán kezelt hízott ludak kilója 110—118, pulykáké 110—130 fillér minőség szerint. — *Éllóbaromfi:* rántani való csirke 130—160, sütni való180—240, tyúk 240—3—, kacsa 3.—5.—, lud 5.—7, pulyka 6.—8 korona páronként minőség szerint. — *Vadifélék* száraz szőru nagy nyulak darabja250—270 kor; fogoly párja 240—260, fácán párja 6—8 korona. Szarvas 70—76; vadiszná 60—90; őz 110—120, fillér kilonként. *Burgonya:* Nagy-gumós válogatott egészséges róza 340—360, sárga 380—4—, fehér 3.—320 korona métermázsánként vagontelben. — *Délgymölcs:* narancs 300-as 9.—, 360-as 8.50, 200-as 7.50; citrom 200-as 6.50, 360-as 7.— korona ládnként. Kosaras narancs 100 kilója 22 korona. 1 kosár karfiol 3.60 korona.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-odsten* 40.50 korona pénzben, 41.60 korona áruban. — *Bécsben* a kontingentál készárú 42.20 korona pénzben, 42.60 korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásár téri vásári pénztár-részvénnyárság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökor 938 darab, magyar tehén 414 darab, szerbiai ökor 1402 darab, szerbiai tehén 244 darab, növendékmarha 40 drb, bivaly 53 drb, bika 111 darab, összesen 3202 drb. és 139 darab a lét folyamán a vesztégyvásáron. — *Gazdasági marhák:* Igás-és hizalinalvó ökor 24 darab, fejőstehén 180 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, tiszó — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig; vágómarhákért: Magyar hízott ökor, legjobb minőségű 66.— K-től 72.— K-ig, kivételesen 75.— K-ig, 100 kilonként élő sulyban, középminőségű 56.—64 K-től — K-ig, silányabb minőségű 50.— K-től 54.— K-ig. Magyar paraszmarha jobb minőségű 54 K-től 62.— K-ig, kivételesen — K-ig. Silányabb minőségű 48 K-től 52 K-ig. Tarka hízott ökor, legjobb minőségű 68.— K-től 76.— K-ig, kivételesen 80 K-ig, középminőségű 58 K-től 66.— K-ig, silányabb minőségű 52 K-től 57 K-ig. Szeb és boszniai ökor legjobb minőségű 52 K-től 68.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 40.— K-től 50.— K-ig. Bika jobb minőségű 58 K-től 75.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 46.— K-től 56.— K-ig. Bivaly 88 K-től 46 K-ig, kivételesen — K-ig. Magyar tehén 42.— K-től 60.— K-ig, kivételesen — K-ig. Tarka tehén 46.— K-től 64.— K-ig, kivételesen — K-ig. Mind 100 kilonként élő sulyban. *Gazdasági marhákért:* Igás ökor elsőrendű — K-től — K-ig kilogrammonként, kivételesen — koronától 730—750 K-ig páronként, középminőségű — K-től — K-ig 100 kilonként — K-t — K-ig páronként, silányabb minőség — K-től — K-ig 100 kilonként, — K-től — K-ig páronként. Hizalinalvó ökor, fehér 100 kg.-kint — K-től — K-ig. Fejőstehén, keresztetű, szines 200 K-től 320 K-ig darabonként, bonyhádi faj 280 K-től 390 K-ig darabonként, kivételesen — K-től — K-ig. Igás bivaly — K-től — K-ig páronként.

Vágómarhából a felhajtás mintegy 300 darabban kisebb volt a múlt hetinél, de a szükséglet általában a küszöbön levő karácsonyi ünnepek miatt jóval kisebb, ezért az árak általánosságban 2 koronával, gyöngyöb minőségéknél — melyekből néhány darab eladtatlanul is maradt — 3 koronával métermázsánként hanyatlottak. Fe őstehénüzlet változatlan.

REGÉNY

Egy kis garnizonból

— Katonai karkép —

Irta: BILSE hadnagy

(6)

König fontolgatva pödörgette bajszát. Hiszen alapjában véve ravasz dolog volna lekötöteezni ezt az urat, kinek hegyes nyelve nagy befolyást gyakorolt ifjabb tisztársaira s aki igen ártalmas lehet, ha éppen úgy akarja. Hiszen az a rongyos négy száz márká odabaha hever irszaltala főkjában, hát egészen nyugodtan odaadhatja neki. De ha Borgert azt hiszi, hogy a svadronpénztártól adta neki s ha látja, hogy ennek milyen sok akadályá van, úgy egyhamar nem mer ilyen késsel előállni. Meghagyja tehát ebben a hitben, de a pénzt a sajátjából adja neki.

— Jó, — mondta aztán kis idő múlva : : : Megkapja a pénzt. Mikorra fizetheti biztosan vissza?

— Tíz nap múlva minden rendben van, százados ur. Szavamra!

— Helyes. Ma délben keressen fel irodámban.

— Alázatosan köszönöm, százados ur.

— Kérem, kérem . . . Remélhetőleg utoljára történt. De most mennem kell. A svadron már régen künn van.

Kezet nyújtott Borgertnek, lovára ült s trapban kilovagolt.

Borgert megkönnyebbülten s örvendező szível indult hazafelé, mert szolgálata csak tíz óraker kezdődött. At szerette volna ölelni azt az embert! . . . Micsoda derék férfi! Mindig kisogíti a bajból. Tíz nap hosszú idő, ezalatt majd csak segítség után néz.

Leimann ezalatt nyugtalanul várt Borgert

szobájában s mikor ragyogó arccal látta belépni a szobába, az ő homlokáról is eltűntek a ráncok.

— Megtetted? — kiáltotta barátjának.

— Természetesen! Minden gondolkozás nélkül. Menjen tizenegy óraker maga is hozzá, hiszen csak kétszázra van szüksége. Amit az egyiknek megtehet, megteszi a másiknak is.

S mikor délben a kaszinóban a két barát bor mellett üldögélt, Leimann csapongó jökedvü arcáról le volt olvasható, hogy ő sem járt hiába.

Pontban öt óraker a tisztikar tagjai fegyveresen, eskőkön a kaszinó olvasószobájában sorakoztak. Az ezredes szolgálati ábrázattal lépett be s a „legidősebb” beadta a jelentést, hogy mindenki helyben van.

— Uraim, — szólt a főnök, — azért hívatam önöket ide, hogy egyetmást megbeszéljék. Először is kérem önöket, hogy bálón s hasonló alkalmakkor táncsarkantyuvál jelenjenek meg, hogy kellemetlen eseteket, mint például tegnapelőtt este is, elkerüljenek. Egy ur, kit nem akarok megnevezni, — s erősen Meckelburg hadnagy szemébe nézett — sarkantyújával ugyanis teljesen leszakította Stark századosné ruhája szegélyét. Ennek többé nem szabad előfordulni, uraim s más hasonló eseteket büntetéssel torolok meg. Továbbá jól nevelt emberek közt nem szokás, hogy a hölgyeknek előre nyujtsunk kezét. De ha a hölgy megteszi, úgy a jó nevelés köreiben megköveteli, hogy a nyujtott kezét meg is csokoljuk. Hogy egyik-másik ur még ilyen tanításra rászorul, az ezred egyik hölgyének panaszai bizonyítják.

Ez ugyanis arra vonatkozott, hogy Bleibtreu hadnagy nemrégiben elmulasztotta Stark aszony-nal szemben ez udvariasságot, mert keztyűje, melyet aznap teljesen keresztülatott az eső, kutyabőrből készült.

— Azután megtiltom, uraim, hogy egy más város szabadság nélkül fölkeressenek . . .

Egy könnyet a földre hajtva folytatta:

— Aki a szomszédos városba akar menni, kérjen tőlem szabadságot, ha a távolaság csak

néhány perc is. Nagyon jól tudják, hogy két urnak igen zavaros körülmények között kellett becsut vennie, mert az ottani életmódot nem tudták követni s bihetetlenül beadósodtak.

— Szabad valamit kérdeznem, ezredes ur? — kokázatta meg König százados.

— Tessék, százados ur.

— Házás urakra is vonatkozik ez, akik például társaságba, színházba, hangversenyre rándulnak át?

— Természetesen. Mind az urakat ellenőrizni kívánom, hogy ki hánszor hagyja el a garnizonot. Ellenkező esetben a legszigorubbán fogok eljárni s a dolgot nem tekintem egy parancs elmulasztásának, hanem az engedelmesség megtagadásának.

A bekövetkezett szőnetben az ezredes elővette zsebkendőjét s megtörülte balszemét. Mikor aztán körülnézett, hogy az arckörül a hatást leolvassa, csodálatot és botránkozást látott mindenfelé.

Hogyan? Már ennyire jutottunk? Amért két könnyelmű jómadár nem tudta türtőztetni magát, az egész tisztikar bezárják ebbe a piszokfészekbe? Az egyetlen változatosság, mint hangverseny, vagy egy pohár sör, már a tilos dolgok közé tartozott. Mert ugyan kinek volt kedve ahhoz, hogy minden kortyot számon tartsanak, amit odaát megivott? Inkább át se mennek többé! Ha az ezred valamelyik hölgye megkérdézi férjét, hogy nem hajlandó-e este átkísérni a szomszédba, mert az ottani bevásárlásnál minden olcsóbb és jobb, hát akkor azt kell felelni majd: — Nem . . . Nem szabad! . . . Előbb engedelmet kell kérnem, mint az iskolás nebulónak tanítójától, hogy ki kell mennie . . . Ezért vagyok százados s ezért szolgálók tizenöt éve!

Igy hát az ezredes parancsnoki képességének és ügyességének új emlékoszlopot állított. Most csak az hiányzott még, hogy egy pohár sörre a saját garnizonjukban is szabadságot kell kérni a tiszteknek. De meglehet, hogy később ez is bekövetkezik majd! Hogy különösen az ifjabb tiszteknek adott alkalmat arra, hogy a parancsot

rabos... korona, 100 darabos 21.50-22.-korona, 85 darabos 23.50-24.-korona, azonnali szállítással...

A bécsi értéktőzsde.

Az a barátságosabb hangulat, mely tegnap a trónbeszéd hatása alatt a tőzsdéi forgalom vége felé föllikerekedett...

A déli tőzsde nyugodtan, kevésbé változott árfolyamokkal indult. A tőzsde további lefolyásában a hangulat javult.

Zárlat barátságos.

Bécs, december 17. (Magyar értekek számlája) 4% os aranyjárdék 119.05, Tiszai és szegedi kölcsön-csoport 105.-

Bécs, december 17. (Osztrák értekek számlája) 4% os papírjárdék 100.75, 4% os osztrák aranyjárdék 120.75, 1890-os sorsjegye 156.10.

Bécs, december 17. (A Budapesti Napló indólistájának telefonjelentése). A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak:

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 17. (Tőzsdéi tudósítás). A tőzsde szilárd alaphangulathal nyílt meg a későbbin álló ünnep miatt...

Berlin, december 17. (Zárlat). 4% os papírjárdék 102.90, Elbavölgyi vasút 4% os osztrák aranyjárdék 102.90.

Ugy elmerültem a tépelődésben, hogy észre se vettem, hogy beállt az est, amidőn hirtelen észrevettem, hogy két könnyű két letakarja szememet...

Letizia, hebegtem és tudtam, hogy helytelenül. Hangos kacagás hallatszott két nő ajkáról és a puha kéz eleresztette szememet.

Nem hittem, hogy Letizia rész a tréfában; amikor megpillantottam őt, a vér arcomba szökött.

Ez az egészen jelentéktelen esemény nagy fontosságot nyert szememben; újra felültököt fejuket a kétség és aggodalmak, melyekről azt hittem, hogy örökre el vannak ásva szívem békéjében.

(Folytatása következik.)

Magyar koronajárdék 99.40, Osztrák-magyar államvasút 146.15, Kassaa-oderbergi vasút...

Berlin, december 17. (A Budapesti Napló tudósításának távirata). Esti forgalom 4% os magyar aranyjárdék 102.90.

Páris, december 17. (Zárlat). Osztrák-magyar államvasút 738.-, Új török konzol 90.25, Egyiptomi járdék 104.95.

Frankfurt, december 17. (Zárlat). 4% os papírjárdék 101.-, 4% os osztrák aranyjárdék 103.-, 4% os magyar aranyjárdék 100.75.

Frankfurt, december 17. (A Budapesti Napló tudósításának távirata). Arciályanok járnára, Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 217.90 Német bank...

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 17. A sertésüzlet iránzata: lanyha. A) Hízók: sertések ára: I. A) Magyar eiször endű. Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 114-116 fillér.

Szerkesztés: 1903. december 15. napján volt készlet 29.443 darab. - 1903. december 16. napján felhajtotta 963 darab. - 1903. december 16. napján elszállított 447 darab, 1903. december 17. napjára maradt készletben 29.959 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Mátyássy Józán okleveles kisdudósnak az erdőközi állami kisdudóvádként kisdudósnóvé kinevezte.

Napirend.

Napjára: Péntek, december 18. - Római katolikus: Gracián. - Protestáns: Gracián - Görög-ország: (december 5.) Szabhas. - Zsidó: Kislez 29. - Nap két: 7 óra 29 percek.

Szanatórium-küldetés a régi képviselőházban, nyitva 8 óráig. Belépődíj 60 fillér. Könyves Közművelődési társaság Nagyzemző-utca 37-39. szám.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10-12 óráig. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemeru-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum, Igazgatóság; kereskedelmi szaknyelvi, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váczi-körút 22. szám alatt.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, december 17.

Hazánkban az idő tulnyomóan borús, sokhelyütt főleg a nyugati részekben - ködös és általában enyhe. A csapadék az ország északnyugati felében általában volt és az északi Kárpátokban helyenként jelentékeny mennyiségű hó esett.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Dunas, Morva, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Laborca, Ung) and water level measurements for Dec 16 and Dec 17.

Március elején megjelenik a SPORTUJSÁG lóversenyekkel és lótenyésztéssel foglalkozó szaklap. Szerkesztő-tulajdonos: Leopold Gyula. Felelős szerkesztő: Sándor Mihály.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1903. december hó 18-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. december hó 18-án.

Az attaché.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Meilhac, Fordította: Knyaskó L.
Személyek:

Scharpf báró	Ujházi Estilac	Hotényi Gyones
A neje	Dömjén Frondville	Szőke Vizvári
Prachs gróf	Császár Maceray	Latabár
Madeleine	Lánczy Feigl titkár	
Meré Lucien	Páfi Ramsay	

Kézlete 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. december hó 18-án.

Előszór:

A kutyamosó.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Tristan Bernard, Fordította: Heitai Jenő.

Személyek:

Idősb Colfat	Vendrei Suzanne	Pécsi Gazsi
Ijabb Colfat	Góth Nancy Corbell	Balassa Szilágyi
Dalbert őrnagy	Hegedűs Polgármester	Harmath
Léonie	Kertész Veumont	
Louise	Rostagni Henriette	

Kézlete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. december hó 18-án.

Bonaparte.

Történelmi színmű dalokkal 4 felvonásban és 7 képből. (Dumas után) írta: Dr. Béli Izor. Zenéjét szerzette Fejér Jenő.

Személyek:

Napoleon	Szirmai Juno	Pintér Ujvári
Jozeína	Lukács Lorrain	Rusznayk Némedi
Poignac	Kiss M. Marió	Szántó
Berthier	Kiss M. Titkár	
Coulincourt	Pázmán Rusztán	
Cambosieres	Bálint Jenkincs Elli	

Kézlete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. december hó 18-án.

A drótostót.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Fordították Rutkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzette Lehár Ferenc.

Személyek:

Günther	Fenyéri Pfefferkorn	Tollagi Szentgyörgyi
Mici	Révész Zuzsika	Heitai
Jankó	Rubos Milos	

Kézlete 7 1/2 óraker.

KIRALY-SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. december hó 18-án.

Makrancos hölgyek.

Operett 2 felv. Irta: Bolton-Baekers, fordították Molnár F. és Faragó J. Zenéjét szerz. Lincke Pál.

Személyek:

Themisztokles	Ferenecz Polixó	Margó Taury
Lysistrata	Fedák Leonidasz	Papp Szentgyörgyi
Bachis	Szamosi Nulpiosz	Csatai Hidvéghy
Chrysisz	Bánó Amor	
Plautiasz	Torma Paulina	
Nikiassz	Oláh Chloe	

Kézlete 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. december hó 18-án.

Frizzo

színpadi átváltó művész előadása.

Kézlete 7 1/2 óraker.

FOVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Má és mindennap:

Két vörös hajsziál

Bohózat 1 felvonásban.

Irta: Garval Andor.

A Tarka Színpad udjónsága.

Uj különlegességek

Könnnyű lovasság

Suppé nagy operetteje.

Előkészületben:

Vénusz a földön

Lánke nagy kiállítás operetteje.

A télkeriben reggeltől 6 óráig Vörös Elek énekesnő-kara hangverseny.

Minden iparosnak! Szerszámok.

Raktárról szállít választott minőségű szerszámokat gyári áron.

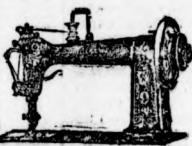
Székelly Ignác, VII., Erzsébet-kerület 43. Árjegyzékem kivonatát felszólításra küldöm

BUDAPEST KÁVÉHÁZ ESTÉNKINT
SIMPLICIUS
Andrássy-ut 27. világhírhő koporvári zene-kara hangverseny.
BABÁRY DEZSŐ
feltűnő két szolista vezetés alatt.

„Elison” villanyos házi csengő. Bárhoz, bárki által pár perc alatt felszeríthető. Egyszerű, tartós, kényelmes. Azonnal használható. Csengő szerkezet, szárazzelem, 15 méter kettős vezeték, gomb, teljesen készen dobozban 5 frt. Kertész Tódor Budapest, Kristóffy. Karácsonyi kiállítás. Ujdonságok Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A divatos műhímzéshez

nikülkölhetően a legújabb szerkezeti kőrhajós eredeti **WHEELER** és **WILSON** 8-os varrógép, melyen a tül- és gobelin-hímzések kivül a leg-szebb áttört és asszur-munkák végezhetők. Varrás a leg-szebb a leg-jobb, járása a legkényesebb és leggyorsabb. Képzőlet minden nagyobb vidéki városban. Ahol nincsen, kérem hoztam fordulni.

HERBSTER KÁROLY Budapest, VII. ker., Károly-körút 9. sz. A Wheeler és Wilson Mfg. & Co. New-York ca. és kir. udvari szállítók magyarországi vezérképviseleje. Nagy árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Karácsonyra legelőcsöbben lehet bevásárolni aranyműves **Orbán Antal** grás-mester műterménél (VII., Baross-tér 17. a Központi pályaudvar mellett) Acél órák 4—101 fejtől, ezüst órák 5—101 fejtől, arany gyűrűk 3—101 fejtől. Nagy választék mindennemű ékszerekben. China-éztet gyári raktár 10 évi jótállással.

KARÁCSONYI ÉS ÚJÉVI AJÁNDÉKUL

kíválóan alkalmas természetudományi művek:

AZ ÁLLATVILÁG PILLANATI FÉNYKÉPEKÉBEN. A képekhez magyarázatot írt Dr. HECK L. a berlini állatkert igazgatója nyomán Dr. SZTEJENYI H. EIO állatoknak fényképezés útján készült művészi, művészi reprodukcióban. Díszes albumkötésben ... 20 kor.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI OLVASMÁNYOK. IRÁK HANKÓ és SZTERÉNYI HUGÓ dr. 2 kötetben. Díszes köt. 9.20 kor.

KÉPES TERMÉSZETRAJZ. Állat-, növény- és évszónyszótár. IRÁ PAPP J. — Kötve 7.20 kor.

UTAZÁS A TERMÉSZETBEN. Irta PLATZ B. Cimképes kötetben ... 4 kor

CSILLAGOS ESTÉK. Irta C. FLAMMARION. Csinos kötésben ... 80 fill.

RAJZOK A TERMÉSZET KÖRÉBŐL. Irta PALLAGI GY. Cimképes köt. 2 kor.

UNIVERSUM. Szerkeszté Dr. HANKÓ VILMOS. Természetudományi és utazási olvasmányok. Felfedezések, találmányok leírása. BELLIONI L. rajzaival. Díszes kötésben ... 8.50 kor

Kaphatók minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál

LAMPEL R. (Wodlaner F. és Fial) es. és kir. udv. könyvkereskedésében Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Húzás már december 28-án
A húzás eredményét a „Mercur” hírlapban sorsolással tudósítják közölni fogják.

1 korona
az ára egy **Iparművészeti sorsjegynek.**

Nyeremények:
60.000 korona összegben.

Kapható a **Mercur-Bank-nál** Budapest, IV. Váci-utca 37 (Mercurpalota)
Alapított 1876-ban.

Legújabb levelező.
Legújabb levelező, öntgyűvő és házi tűtár. A kiváló minőségű és mindenféle levelek, meghívások, ajánlatok, szerződések stb. mintával. Ár-füve 2 kor., kézve 2 kor. 40 fill. Az ószez előzetes beki-dése esetén bérmentve küldöm meg. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodlaner F. és Fial) es. és kir. udvari könyvkereskedésben, Budapest, Andrássy-ut 21. szám

HÁZ

Módoson, Flac-tér mellett, 800 négyzetöglek területen, szilárd anyagból építve, cseréppel fedve, magasságolszint, áll: 2 egymással összekötött épületből, egyik épületben 7 szoba, másikiban 2 szoba, 2 konyha, mosókonyha, istálló és kocsiszin stb.-vel, továbbá pince, befűtött udvar, gyümölcsös és konyha-kerttel, üzleti célra különösen alkalmas, 20.000 koronáért eladó. Budineky Ottó ingatlanok adásvételi irodájában, Rákoczy-tér 13.

DIESEL-mótorral
a **tényleges lóerő**
óránként kb 1 1/2 fillérbe kerül.

Felvilágosítással és díjmentes költségvetéssel készségesen szolgál a **Fegyver- és Gépgyár Részvény-Társaság**
BUDAPESTEN.

TILLER MÓR és TÁRSA
es. és kir. udvari szállítók
Budapestben, Váci-utca 36. szám.

A legnagyobb áruház hol a legszebb karácsonyi és újévi ajándékok kaphatók

Revolver 4 koronától 10-ig.	Sapka 3 koronától 8-ig.	Kesztyű 1.20-tól 5 koronáig.
Kardok 8 koronától 20-ig.	Kalapok 8 koronától 16-ig.	Jelzők 20 fillértől 10 koronáig.
Tűszórási fegyverek 4 koronától 40-ig.	Zácsolok 12 koronától 60-ig.	Sarkantyúk 1.40-től 3 koronáig.
Vívóeszközök 4 koronától 20-ig.	Egyenruhák 20 koronától 80-ig.	Utazó-bőrönd 7 koronától 50-ig.

Áruházunkban minden tetsző tárgy utánvéttel megrendelhető, minden tárgyról árjegyzék ingyen és bérmentve, minden nem tetsző tárgyat kicseréljük.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Király színház	Uránia színház
Szombat	Tosca	Messias	A kutyamosó	Bonaparte	Doktor kisasszonyok	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása
d. n. Vasárnap este		Constantin abbé	Az aranyhíd	Menyegeskék	A kis kofa	Ghetto	
		Éjszak csillaga	Messias	A kutyamosó	Bonaparte	Doktor kisasszonyok	Makrancos hölgyek
							Frizzo előadása

Glashütte' precíziós óra

Legnagyobb járóképesség!
Egész lapos gavalér uri remontőr óra!

Légmentesen olajozva, tehát por és víz behatolásától meg van óva, és ezért precíziós szerkezte légtömöttség nélkül nem szenved, 15 kőre, a címlapon látható anker-járással. 5 évig tartó jótállás pontos járársért.

Ára ezáltal nyitva 28 K., ugrófellettel 38 K., ezüstből nyitva 36 K., ugrófellettel 40 K., dupla arany dobbléttel, nyitva (vaz valódi szolid arany-mezzebeborítva, tehát nem aranyozva) 25 évi jótállással aranyozásdíjért, vagy erős aranyórától meg nem különböztethető, csak 40 K. ugrófellettel 48 K., 14 karátos aranyból, nyitva 110 K., ugrófellettel 130 K. Női órák ezüstből, ezüstből vagy aranyból 5 K.-tól több. Dupla dobbléttel uraknak és hölgyeknek (nyaklánc is) legújabb minta 8 és 12 K., méretük szerint. Szétküldés bérmentve és vámtmentesen a pénz előleges behajtásával vagy utánvétellel!

Uhrenhaus „Chronos“ in Basel, Schweiz.
Levelek Svájcba 25 fillérre, levelezőlapon 10 fillérre kerülnek.

Millió és millió koronát

Kitűnő főnyeremények fekszenek kifizetetlenül. Akinek sorajegyei vannak, küldje be az **azsorsjegyet**, **mi ingyen sorajegyei** **számlájánál**, **nincs-e köztük főnyeremény.** **Azonkívül** ha a sorajegye nem nyitoké eddig,

nagyon olcsó kölcsönt nyújthatunk

szokra. Ha a papírok már esetleg sárgában vannak, kiváltjuk azokat és tőbbet kölcsönzünk rájuk.
Vosszunk és eladunk mindenféle sorajegyeket, értékpapírokat, vidéki lakóképzőintézet részvényét és olyan részvényeket is, melyek a tőzsdén nincsenek jegyezve.

Schön és Breitner bankháza

Budapest, VII., Erzsébet-körút 56. sz. (Király-utca mellett.)

Magy. kir. Államvasutak. Budapest-balparti üzletvezetőség. 39550/1. szám.

Pályázati hirdmény.

A magy. kir. Államvasutak Budapest nyugoti pályaudvar állomáson egy tolmács állás szerveztetik.

Ezen állomás felvigyázó címmel 900 azaz kilencszázhatvan korona évi fizetéssel és 300 azaz háromszáz korona lakbérrel s a szolgálati rubázát élvezetével van egybekötve.

Ezen állásra pályázótól megkívánatik, hogy a vasuti szolgálataira képest 18-ik életévet betöltött, de 35 életévet még túl nem haladott életkoru, feddhetlen előéletű és honos legyen, nemkülönben valamely középiskola 4 osztályának elvégzésén, ép és egészséges testszervezetén kívül egy a hivatalos magyar nyelvet, valamint valamely belöldi szláv nyelvet tökéletesen bírja.

Felhívjuk, tehát mindazokat, kik erre az állásra pályázni óhajtanak, hogy megkívánott minősítvényekre vonatkozó hiteles okmányokkal felszerelt folyamodványukat következő cím alatt: A magy. kir. Államvasutak Budapest-balparti üzletvezetőségének, Budapest VI., Teréz-körút 62. szám alá legkésőbb 1903. évi december hó 20-ig terjesztsek be. Az ezen határidőn túl beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

A magy. kir. Államvasutak Budapest-balparti üzletvezetősége.

Jó külsejű

Natalombok csak este 7-8 óra között jelenkeznek a Budapesti Napló kiadóhivatalában, Kerepesi-ut 26.

Sorsjegyvők figyelmébe!!!

Sorsjegyet előlt, aki akar készpénzért akar részletfizetésre kíván venni, forduljon bizalommal hozzánk. **Sehol nem vehet oly előnyben. Nincs túlfizetés, sem részletfizetés kénszer!** Azonnali tulajdon- és jótállás. Sorsjegyekre, értékpapírokra, valamint vidéki lakóképzőintézet részvényeire a legmagasabb költségek adjuk előnyös feltételek mellett.

Bárminemű felvilágosításokkal készséggel szolgálnk.

SORSJEGY LETÉTI-BANK

BUDAPEST, VIII., József-körút 16.

A legjobb kályhákat és kéményeket szállítja

H. HEIM

csász. és királyi udv. szállító Budapest, Thonet-udvar. Különlegességek családi házak, iskolák, kaszárnyák, irodák stb. részére.

0.000-nál több használatban.

MEIDINGER-OFEN

H. HEIM

Valódi csak **védjeggyel**. Prospektuak és árajánlatok **ingyen és bérmentve**. Valódián kapható csak a gyárban, vagy a fiókokban: Wien, Gymnasialstrasse 56/58., Wien, I., Kohlmarkt 7., Prag, Hyberbnergasse 7.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármely nemi betegségben szenvednek

mint húgyvese és hólyagbajok, húgyvese-elégtelenség, vizelet szarvak, éjjeli magömlések, sebek és bajokorban bántalmak (epiphlie) az öntörzés utóhatásait fellépő idegbajok, korai férfioron öngyógyítás, bármely baktériumok stb. okozta fertőzések, melyek általános, gyors és gyökeres gyógyítására, szigoruan tudományos és lelkiismeretes gyogymódjánál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírd és legregibb 30 éve fennálló rendelő-intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.,

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgyvese és hólyagbajok vizsgálata villamos-húgyvezeték-egységével. Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakzeri tanácsot nyerneik, gyógyszerre pedig gondoskodva lesz. Titok tartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

Világhírű klasszikus festmények remek kivitelű színyomatú gyűjteménye.

A bevezetésért írta **Dr. Téry Gábor** a szépművészeti muzeum igazgatója

120 Gyönyörű színes kép

A régi mesterek legkisebb alkotásainak gyűjteménye. Ez a gyűjtemény mindenki számára szóló, aki szeretné a művészetet. Minden kép kartonra van illesztve, úgy, hogy a képek kereteibe leve, falra felhagyasztható, díszes házi kényért alkalmas. Hat sorozatra oszták a gyűjtemény. Híaz-híaz pompás reprodukció egy egy sorozatot alkot és díszes kötetben kapható. Minden sorozat teljes magyarázatot tartalmaz, a művészt a hat sorozat ára 240 kor. Egy-egy sorozat 40 kor.

A festőművészet remekai részletfizetésre is megrendelhető.

A képek jegyzékét kívánatra készséggel megküldjük.

Kaphatók minden könyvkereskedésben és a kiadónál

LAMPEL R.

(WODIANER F. ÉS FIAI) cs. és k. udv. könyvkereskedésben

BUDAPEST VI., Andrássy-ut 21. sz.

958. sorozat. 0028. szám.

BON

POLGÁR SÁNDOR m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kézműves.

Budapest, VII. Erzsébet-körút 50.

Kötelek ezen utalvány beiktatása mellett, minden megrendelőnek 1903. évi tizenöt szaradnyi állásvezetményt adni, az eredeti **Dr. Berger** és **Dr. F. Berger** párisi külügyminiszter (összerak) gyártmányából. Kimerítő képes sorajegyek díjmentesen zárt levélben küldhetik, kivágatón: a BUDAPESTI NAPLÓ-tól.

A legjobb kályhákat és kéményeket szállítja

H. HEIM

csász. és királyi udv. szállító Budapest, Thonet-udvar. Különlegességek családi házak, iskolák, kaszárnyák, irodák stb. részére.

0.000-nál több használatban.

MEIDINGER-OFEN

H. HEIM

Valódi csak **védjeggyel**. Prospektuak és árajánlatok **ingyen és bérmentve**. Valódián kapható csak a gyárban, vagy a fiókokban: Wien, Gymnasialstrasse 56/58., Wien, I., Kohlmarkt 7., Prag, Hyberbnergasse 7.

VÁSÁROLJON ÜGYVEDJELŐT

SORSJEGYET 1273 NYEREMÉNY

20.000 KOR ERT

KERÜL KISORSOLÁSRA és (EGY) KORONÁÉRT

10.000 KOR

FŐNYEREMÉNY NYERHETŐ SORSJEGYEK MINDENÜTT KAPHATÓK KEZELŐSÉG: VIII. NAGYFUVAROS-UTCA 26

HUZÁS: 1903 DECEMBER 31-én

A 10872. számú „Mesterséges kövező anyag és eljárás annak, valamint abból kövezéseknek előállítására” című, 1897. október 30-án kelt magy. szabadalomra **vevők v. engedélyesek kerestetnek**

Szives ajánlatokat „W. L. 8292” jel. alatt továbbít **Mosse Rudolf, Bécs I., Seilerstätte 2. sz.**

Petroleum tüzelő- és főző-kályhák

leeresztő osó nélkül, szagtalan, korom nélkül. Nagy tüzelő hatással. Kevés petroleumfogyasztás. Egyszerű kezelés.

Brüner Testvérek

petroleum-, gáz- és villamosvilágító eszközök

os. és kir. szab. gyára Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. szám.

PSERHOFER J. VÉRITZTÍTÓ LABDACSAI

Évtizedek óta el vannak terjedve az egész világon s kevés azon család, ahol ez a **paratlan házigyógyász** hiányzik. E labdacsokat az orvosok különösen az oly bajoknál ajánlják, amelyek nehéz emésztésnek, a dugulásnak következményei, mint pl. zavar az epekeringésben, májfadalmak, szélbántalmak, kólika, aranyér stb. stb. Vérítzítő hatásuknál fogva kiválóan jó hatást gyakorolnak vérszegénység eseteiben s az ebből származó bajoknál, mint idegesség, fejfájás, sápkór stb. E vérítzítő labdacsok nagy előnye, hogy szeliden hatnak, fájdalmat nem okoznak s így a leggyöngébb szervezetű bíró egvének, sőt gyermekek is bátran használhatják. — Használati utasítás mellékelve. — Egyedül készítt és szétküldési főraktár: —

PSERHOFER J. gyógyszerháza

BÉCS, I., Singerstrasse 15. Főraktár Budapest Török József gyógyszerháza, Király-utca 12. szám.

CAPILLATOR

legújabb, biztos és azonnal ható hajnövesztő és hajpóáló szer.

hosszu orvosi tanulmányos és tökéletesítés után Dr. Hajdacsy általános és merit budapesti házigyógyász által felfedezett szer. nemcsak szépség, hanem egyúttal a beteg bőrfelületet egy-egy, a hajhagymák életérsé tönkelt elidővel egyfolyton szer. a kopaszság és kopaszság, valamint minden hajbetegség egyetlen és csodás gyógyító hatású szere. használati folytán a haj bántalmatos módon gondosodik, gyarapszik és a hajhullás teljesen megszűnik. már az első használat után megakadályozza a haj kihullását, a korpa képződését, a megjelölést és visszaadja a hajnak az eredeti színet. eredeti tükében, törvényesen bejegyzett védjegyre palackokban ávegenként 5 kor-ért a pénz előleges beiktatása vagy utánvét mellett kapható a főraktárban

„Magyar Király” gyógyszerháza Budapest, V. Marokkói-utca 2/A., ugyiszintén minden nagyobb gyógyszerháza és drogeriákban.

A legkacagatöbb rajzokkal. **Az egyetlen élcnaplár.** A legnagyobb szízes. **Most jelent meg! veggel.**

Ez a híres

EX-LEX NAPTÁR,

mely kelt a joglódítás, törvényrugás és igazság-fartatás emlékeztetés esztendőjében és az 1904-ik évnek hasznára, katonamulasztók és adótágadók épülésére.

Kigondolták: a „BORSSZEM JANKÓ” 9 írástudói.

Rajzolták; Homicskó R., Garay A., Bér D., Polgár M., Lakos A., Jeney I., Horog A., Kürthy és Mannó, a „Borsszem Jankó” rajzoló művészei.

Telje eredeti rajzokkal és rendkívül mulattató szöveggel.

Ára 2 obstrukciós korona.

Megjelent az ATHENAEUM irod. és nyomdai r.-i kiadóhivatalában és kapható ugyott, mint minden hazai könyvkereskedésben.

Minden szövegszerű beiktatás nonpareille betűkből 4 sáv. Vas-tagabb betűkből 8 sáv.

HIRTETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadónival: VIII., Kerepesi-ut 25. szám.

Szerkesztési telefon-szám: 56-12.

Levélbeli tudakozásaira ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadónival mindíg közölni kell.

Apró hirdetések Kerepesi-ut 25. sz. alatt (Telefon 54-39.)

KERESLET.

Egy irasziati írás... Kincses... van és a szervizálás is ér...

Cimbalom pedálos ólason eladó, Kerepesi-ut 14. földszint 3. 1903

Honvédtiszt attila... 2 honvédtiszt és nadrag, kitűnő ál...

Téli kabát... 10 K. Felöltő 8 K. Ferenz József kabát 6 K.

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Melyik ház... képzőművészeket... volna hajlék... 7 referenciával és...

KINÁLAT.

Urlik Maglódon egy hold... építkezéssel...

Jó külsejű fiatal emberek csakis este 7-8 óra között jelentkeznek a „Budapesti Napló” kiadónivalában, Kerepesi-ut 25. sz.

Műbutorok. Az 1896-os kiállításra az armazó...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Gépezésnél... keresők... járulnak el... beépítés...

Intelligens fiatal... ügyvezető... gazdasági... állást... keresek...

Eladó egy... asztalos... műhely... berendezés...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Gazda... keresetek... kisebb... gazdaság... kezelésére...

Elsőrendű... felsőlő... ajánlkozok... házhoz... Alkalmi...

Eladó... egy... asztalos... műhely... berendezés...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Könyvelő... és... egy... levelező... ki... már nagy...

Pénzkölcsönt... államhivatalnok... városi... hivatalnok...

Sütő... főváros... VIII. kerület... legforgalmasabb...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

40 év körül... nő... keresek... ház... gazdasági... szakiskolát...

Fodrászó... rendkívül... ügyes... ismeret... szorgalom...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

1200 holdas gazdaság... gyökörök... keresetek... 1200 holdas...

Kitűnő... szabónő... ki... szakmájában... teljesen... járatos...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Örökben... gyönyörű... szép... szöke... 7 éves...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Egy... minden... leány... ki... jobb... ház... már...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Felvételi... vidékre... szobák... 10 munkás... szob...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Okleveles... jegyző... szorgalmas... megbízható... bármilyen...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Intelligens... és... magyar... nyelvet... szövegben...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Demissile... francia... szó... cherché... en... pour...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Mérlegképes... gazdasági... könyvelő... egy... nagyobb...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

1903. január... 1-6-ig... hirdetés... 1903. január...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Nagyobb... uradalomba... egy... ötven... szántó...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

2300 holdas gazdaság... vezető... 2300 holdas...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

23 ipán... keresetek... előnyben... részesülnek...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Január... 1-6-ig... hirdetés... 1903. január...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Csemegemalva... megközelítő... 1000... 1000...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Remington és más... gépek... Remington...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Blockner J. hirdetői iroda. IV. ker. Váci-utca 6. szám.

Remington és más... gépek... Remington...

Kitűnő... bizonyítványokkal... felső... tanuló... teljesen...

Telek... Szt. Endrén, 0000 [40] sz. nagyság... négyszögletes...

Használt karácsony... fűrészhátak legmagasabb árban... vesz Weisz Lípót, IV., Kristóf-ter 2.

Veszünk zalogházi cédulákat. A ki akár használt, akár új...

En Csillag Anna

Byomatok a „Páris” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság kórtorgógnépén, Budapest, IX., Blüml-ut 25.